

MORAVIA
 NOVA ET POST OMNES
 PRIORES ACCURATISSIMA
 DELINEATIO.
 auctore I. A. Comenio.

VLASTIVĚDNÝ SBORNIK Novojičínska

58. svazek

Notarum explicatio.

Urbs muris cineta	☞
Oppidum	☞
Pagus turribus	☞
Aex, Zamek	☞
Castellum, Turris	☞
Pagi innominati	☞
Monasterium	☞
Vinetorum colles	☞
Thermesi seu aque medicab	☞
Officina vitratiz	☞
Ferri fodine	☞
Auri & Argentifodine	☞

Noviter edita, à Nicolao Iohanne de
 Pilsatore. Anno Domini 1627.

2008

Šedesátiny PhDr. Karla Chobota

Jaroslava Brichová

12. prosince 2008 se dožívá v plném zdraví a vysoké tvůrčí aktivitě šedesátin PhDr. Karel Chobot, ředitel Státního okresního archivu v Novém Jičíně.

Rodák z Doubravy na Karvinsku vystudoval po maturitě v roce 1967 na SVVŠ v Uničově Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Po absolutoriu začal svou profesionální kariéru ve Státním oblastním archivu v Praze, ale v roce 1972 přechází do Nového Jičína, kde se záhy stává ředitelem a vedoucím odborným pracovníkem. Za jeho vedení začal novojičínský archiv na odborné úrovni s pořádáním kmenových fondů, zejména archivů měst, okresních úřadů a okresních národních výborů. Vedle odborné práce a řízení archivu se zaměřil dr. Chobot i na propagaci archivu před kulturní veřejností města i okresu tak, že se velmi brzy stal známou osobností v oblasti společenských věd. Spolupráce s kulturními institucemi změnila pohled novojičínské veřejnosti na okresní archiv, chápaný dosud spíše jako součást muzea, a velmi jej zviditelnila.

Od počátku své profesní dráhy se stal dr. Chobot členem redakční rady Vlastivědného sborníku okresu Nový Jičín, později i Hlasů muzea ve Frenštátě pod Radhoštěm a Sborníku archivních prací. Vedle drobných studií a článků věnovaných např. novojičínské tiskárně nebo Beskydskému divadlu se podílel na vydání

publikací SOkA Nový Jičín, z nichž jmenujme: Co skrývala schránka na kostelní věži 1994, Piaristé v Příboře 1994, Okres Nový Jičín - místopis obcí I. a II. díl 1996 – 1998, František Palacký, vlastní životopis 1998, Privilegia měst, městeček a vsí z území okresu Nový Jičín 1293 – 1775, Osobnosti Novojičínska 2000 a mnohé další.

Zájem o historii a kulturu a touha předávat své znalosti a zkušenosti ostatním lidem byla velkou motivací pro pedagogickou činnost, kterou zahájil dr. Chobot po změně politických poměrů v roce 1992 jako externí pedagog na katedře historie Filozofické fakulty Palackého Univerzity v Olomouci a které se věnuje doposud v oboru archivnictví. Podílel se spolu s J. Bartošem i na vydání skript Úvod do archivnictví pro historiky, Olomouc 2000. V Novém Jičíně vedle své práce archiváře, historika, ředitele okresního archivu a kronikáře města spolupracuje a pomáhá organizovat i bohatý kulturní život města. Jeho doménou je pořádání výstav, moderování velké části kulturně-společenských akcí, sám připravuje a organizuje přednášky pro Klub rodáků a přátel města Nového Jičína i pro univerzitu třetího věku. V roce 2007 byl za tuto práci oceněn městem zařazením mezi osobnostmi kultury roku 2006. V poslední době spolupracuje dr. Chobot i s médii, zejména s ostravským studiem České televize na pořadech s historickou tematikou.

Profesní zásluhy při propagaci archivní práce byly oceněny také zvolením dr. Chobota do výboru České archivní společnosti v Praze, kde byl zvolen 26. 3. 2008 jejím místopředsedou.

Přejeme našemu kolegovi jubilatovi do dalších let hodně zdraví, pohody v osobním životě a elánu do další tvůrčí činnosti.

STUDIE a ČLÁNKY

**Obraz událostí roku 1968
ve světě, v Československu i na Novojičínsku**
(autenticky zpracované dr. Miloslavem Balášem v jeho deníku)

Milada Pometlová

2. ledna 1968

Začíná rok s osudnou osmičkou na konci. Jaký ten rok bude? Krušný? Utažený? Mrazivý? Anebo se pohnou ledy a paprsek volnosti pronikne do studeného sklepa, ve kterém žijeme?

Zapsal jsem si dva citáty:

„Nestačí být sám šťasten, když nevolnictví leží okolo nás na lidech a na zemi!“

A. Gobineau

„V těch dnech s toužebnou nadějí očekávaných od tolika staletí všemi těmi, kdož trpí, bude tak odstrašující býtí bohatým, že objeví se i takoví, kteří budou chtít polknout své zlato roztavené, by je skryli do svých vnitřností!“

Leon Bloy

Z vídeňského rozhlasu se dovídáme o neshodách na zasedání ÚV KSČ, v záku-
lisí se vaří a bubláni vroucí vody proniká až za hranice, zatímco my tu doma
nemáme potuchy o tom dění.

6. ledna 1968

Zasedání ÚV KSČ skončilo a výsledkem je rozlomení absolutní diktátorské
moci. Objevuje se nové jméno: Alexander Dubček. Úsměvná, trochu rozpačitá tvář
se dívá z první stránky Rudého práva. Nevíme o něm nic, jen to, co říkají komentáře,
rodák Slovák, pobyt v SSSR, školy v Rusku, studium na vysoké škole v Bratislavě.
První tajemník strany! Jaké budou jeho zásahy do veřejného života? Jaké
usměrňování?

Diktátorovi zůstala už jen funkce prezidenta, ale i té se dá zneužít
mnohonásobně, jak zneužíval od třiapadesátého roku jiných funkcí. Nehodný člověk
stojí na nejvyšším místě ve státě – a to je hanba!

Shromažďuji adresy pro rozeslání Místopisu, zavázal jsem se zabezpečit
rozprodej. Docházejí také ohlasy, většinou příznivé – ale závistivci poukazují
především na chyby, kterých je v práci rozseto hojně, poněvíc vinou tiskaře,
neznajíce okolností, za kterých se tisklo od měsíce října a že Místopis v poslední fázi
šel bez korektur do tiskařského stroje.

„Nebojte se, dobrý Váš Anděl je s Vámi!“ čtu v Demlovi a to posiluje naději
v dobrý chod věcí.

Vlastivědný ústav zaslal vkusnou novoroční gratulaci, to připomíná
pětašedesátku ředitele, bude ji potřeba připomenout článkem.

15. ledna 1968

Podháji. Nešťastné dědictví, chalupa zničená, střecha jedna díra – váháme, zda to máme převzít. Zachránili jsme některé věci, aby je nezničila vlhkost. Naštěstí sníh zatím brání, aby voda nepronikala na půdu, ale hůře bude, až začne tát. S nemovitostmi jsou v přítomné době vždycky potíže – doba dnes potírá vlastnictví. Zima je ještě mírná.

Proskakují pověsti o tom, jak se to událo na prosincovém a lednovém plénu. Novotný to prohrál u Slováků. Hulvátské chování v Matici slovenské, pokusil se prý začachrovat peníze, které Matici poslali američtí Slováci, a nakonec urážlivě odmítl dar Matice.

K Dubčekově kritice přidali se Ostraváci s Černíkem v čele, Novotný se octl u stěny, ještě v posledních chvílích pokusil se o znovudobytí moci. Generál Šejna pokusil se k jeho podpoře mobilizovat severočeské vojenské jednotky.

A. Dubček se objevil v televizi, jako zlý duch za ním A. Novotný a podle nervosních pohybů poznat, že pan prezident nemá čisté svědomí.

Začíná opět tanec s přípravou voleb, začíná se rozehrávat velká mašinérie, která bude letos o to svízelnější, že se připravují vícemandátové obvody a budou se volit náhradníci. Článek o přípravě voleb přisvojil si tajemník Pavelka. Už nyní se ho zmocňuje předvolební amok.

Štindlova pětadesátka a jubilejní výstava Jaroňka.

18. ledna 1968

Miladka vstupuje do zkouškového období. Myslíme na ni více, čím má před sebou obtížnější zkoušky. Mějmež naději!

Zvýšený ruch sovětské diplomacie. Byli v Polsku, byli v NDR, nějak jim asi ty změny u nás nejdou pod vousy. Brežněv prý prohlásil, když si ho A. Novotný pozval do Prahy, aby mu podepřel porouchanou reputaci: „Eto vaše dělo!“

Tak to zůstane naším dílem!

26. ledna 1968

Nová dávka adres k rozeslání „Místopisu“. Projevuje se i jinak zájem veřejnosti. Činitelé z odboru školství a kultury a předseda KŠK Grygar zatím nezasáhli. Zdá se, že distribuce projde bez nesnází.

Nová svoboda uveřejnila uspokojivou kritiku a příznivě se vyjádřil i prof. dr. Hosák. Potřebujeme ty posudky pro případný zásah z „Kopečku“ anebo z KŠK.

4. února 1968

První tajemník navazuje styky, představil se v Moskvě a dnes se sešel s Kádárem – zdá se, že jsou to první oficiální kroky, vcelku se však jeví sympaticky.

Cenzura najednou povoluje a začíná se provalovat bahno padesátých let. Je to až ku podivu, s jakou odvahou píší nejstatečnější „Literární listy“ a „Reportér“, také „Obrana lidu“, oficiální tisk podržuje si dosud hodně zdrženlivosti.

9. února 1968

„Zachránil jsem se jako člověk“, píše Jakubu Demlovi jeden odpadlík. „Našel jsem nové barvy, aby srdce jásalo krásou. Zbývá mi prositi Boha, aby mi dal srdce

tvořící. Nepodezřívajte mne, prosím Vás, nepovažuji se za mnoho, ale věřím, že silný nemůže být statečným, nýbrž jedině slabý.“

Čtu rád v Demlových sešitech; naznačil kdeco, byl to člověk zlobivý, ale veliký básník.

16. února 1968

Ten starý, otřepaný tanec, který jsem zažil čtyřikrát, začíná – jaképak volby, když se ti předstří kandidátka s těmi, které určil OV a KV KSČ. Okresní vedení začíná třeštit, plán veřejných schůzí k představování kandidátů má být hotov a k tomu zhodnocení volebních programů, začíná doba velikého lhaní a podvádění, co všecko se provedlo ve výstavbě socialismu za poslední období.

18. února 1968

Včera jsem byl s vojenským útvarům z Hodslavic v Częstochové. Sbíral jsem účastníky jako Noc ztracené hodiny. Mnozí nešli ze zbožnosti, ale pro laminátové pláště. Vrátili jsme se se značným zpožděním.

Připravil články pro „Jednotu“ do Daruvaru. Nejprve Špálu, pak Kubištu, mnoho už těch malířů pro Jugoslávii nezbývá.

Ondráš měl v Grenoble úspěch, zpíval olympijské vesnici a na počest vítězství našeho Rašky. Jsou někdy cesty našeho ministerstva nevyzpytatelné, nejprve odmítli ondrášovcům výjezdni doložky a pak je náhle donutí, aby do Grenoblu jeli. Příležitost si nedali ujít i někteří prominentčíci z ONV.

23. února 1968

Zatímco v Praze se scházejí představitelé komunistických stran – dojeli Brežněv, Gomulka, Ulbricht, Ceaușescu i Živkov na oslavu dvacátého výročí Února, ve Washingtonu zasedá tribunál „soudu veřejného mínění světa nad mezinárodním komunismem“. Proces jistě pozoruhodný, naznačující, že ty dva systémy sotva se asi setkají a shodnou v přátelství.

3. března 1968

K nějaké kloudnější práci není teď doba – všecko se zpolitizovalo. Jsou dokořán vrata volného projevu a to teď vycházejí najevo věci, až přechází zrak.

Nejbližší Novotného přítel pan generál Šejna vzal do zaječích. A z toho je zmatek na ministerstvu obrany i v prezidentské kanceláři, najednou dostávají ti páni třesavku a hledá se honem důvod, proč tak náhle sebral syna, svoji (či synovu?) milostnici a namířil si to ne do Moskvy, ale přímo na Západ. Jsou v tom podvody s jetelovými semeny anebo mobilizace tankové divize, se kterou chtěl obsazovat Prahu? Víc to druhé než první. A z toho, co všecko s sebou pobral, mobilizační plány a rozložení vojsk varšavského paktu, motá se mnohým doma a mnohým v Moskvě hlava.

Kariéra toho generála se třemi měšťankami tak příznačně se podobá Tynjanovovu „Poručíku Cipákovi – Kižemu“. Cariéra postavená na podvodu, z podvodu žila a tyla a s podvodem se zhroutila.

Pan ministr Lomský bude dlouho držet hlavu v dlaních.

10. března 1968

Volební přípravy se rozjely, ač je kdekomu známo, že za přítomné politické situace nelze asi volby provést. Nový duch vane veřejnými shromážděními. Navrhování kandidáti najednou neprocházejí, lidé najednou se nebojí škrtat, projevovat své mínění, zavržovat neoblíbené nadiktované kandidáty.

Formují se různé kluby. Národ se domáhá svobody.

A. Novotný si to dovedl náramně rodinně a podomácku rozdělovat. Příbuzné upíchl do teplých a výnosných míst, syna Antonína posadil do čela podniku Artie, jistě ne proto, že by vynikal obzvláště uměleckými sklony, ale spíše proto, že se v tom podniku dobře a snadno hospodaří s devizami.

21. března 1968

Padají ty vysoké hlavy jako kuželky po zásahu dobře mířené koule. Generálové páchají sebevraždy, funkce se kácejí. Padl předseda ÚRO Pastyřík, padl na Slovensku Chudík, padl předseda ČSM Zavadil – a co závažnějšího, předsednictvo ÚRA žádá, aby se z prezidentské funkce poručil i pan Novotný. Ten požadavek jde už celou zemí, má toho tolik ostudného na sobě, že by bylo hanbou národa, aby tuto obludnou postavu měl ve svém čele. Už je všem jasno, že konsulové nedbali, aby veřejná věc neutrpěla úhony. Hlas lidu – hlas Boží!

22. března 1968

Jaký je to dnes slavnostní pátek. Celý národ vydechl! Novotný tak silně přitisknut ze všech stran konečně abdikoval z prezidentského stolce. Přijali jsme to všichni s velikým nadšením. Jen těch pár zrezivělých stalinistů na úřadě se mračí se v posupném mlčení. (Dokonce hlasy: vždyť on prý nebyl tak zlý! A co všechno udělal pro vlast! Zrovna tak, jak to tehdy na začátku ledna prohlásil předseda Tomančák na stranické schůzi v bývalé jídelně).

25. března 1968

Do Drážďan pozvali představitele šesti socialistických států prvního tajemníka A. Dubčeka na koberec! Co prý se to u nás děje, tajně se ukládají zbraně pod silničními propustmi, lid se zešíroka rozmáchl – a v tom je čertovo kopyto kontrarevoluce! Tak to nějak vyznívá z kritiky pana K. Hagera, člena politbyra ÚV SED v „Neues Deutschland“. Dubček má však odvahu a dovede čelit i všem nesmyslům o kontrarevoluci.

A máme opět nového prezidenta Ludvíka Svobodu. Celý národ se díval s láskou, když z balkonu Hradu přednesl své poselství. Hrdina, voják, muž na pravém místě!

3. dubna 1968

Zasedá ÚV KSČ, který provede jistě rozsáhlé změny.

Události letí jako lavina. Mamula, vedoucí pátého oddělení ÚV KSČ, mizí v propadlišti. V neděli našli oběšeného dr. Břešťanského, odpovědného vysokého funkcionáře ministerstva vnitra – a dnes požádal o zproštění funkce pan ministr „sebeobraný“ Lomský.

Takové jaro! Takový vítr!

Ano, chceme socialismus, ale ten pravý, socialismus s lidskou tváří!

8. dubna 1968

S Miladou na Podhájí. Rozhodujeme, co podniknout s chalupou. Soused Janoš strhl již hospodářské budovy, ale zbytek chalupy dosud ještě hrozně straší. Heda je pro, aby se strhlo i obytné stavení, Milada však chalupu brání: „Jiní kupují staré chalupy, aby si v nich zřídili chaty, my ji máme hotovu, jen opravit střechu – a tu bychom měli strhnout? Byl by to neodpustitelný hřích!“ Ano, hřích na rodné chalupě. Rozhodli jsme se, že požádáme bratra Gustu, aby prozkoumal, jak je pevné dřevo chalupy, a podle toho, aby začal s opravami.

Televizní noviny oznamují jmenování nové vlády, v jejím čele krajan ing. Černík.

15. dubna 1968

Zavraždili v Americe dr. Martina Luthera Kinga. Jak bolestné pomyslit, že země, která vysoko zvedla prapor svobody, vraždí ty, kdož nejvíce pro svobodu, byť i černých bratří, plným srdcem horují!

V úterý 9. dubna se pohřbu zúčastnily sta a statisíce, které dr. Kinga milovaly. Šel mezi nimi i Robert Kennedy.

Paní Olga není už mezi námi. Odešla náhle v sobotu 13. 4. za Karlem Čapkem a s ní odešla veliká dramatická umělkyně, která se dovedla převtělit v bezpočet postav. Bude chybět našemu divadlu, televizi i rozhlasu na dlouho. Momentka: Kdysi v polovině dvacátých let populární „Pražský ilustrovaný zpravodaj“ přinesl její fotografii. Byla tehdy mladičká, svěží, panenská. A když pan Kabeláč nahlédl do „Zpravodaje“, poznamenal: „To je hezký žabec!“ Tehdy se ještě nevědělo, jak bohatě vyplní náš kulturní život.

Počítám už dny a hodiny do odchodu na důchod. Dvacet tři roků jsem strávil na tomto úřadě, více strastných než radostných – snad jsem se mohl mnohému vyhnout, ale byl to můj úděl.

Je pošetilé litovat toho, co by mohlo být a nebylo, roky práce jsou za námi a jako o mrtvých třeba soudit o nich už jen v dobrém.

16. dubna 1968

Vrátil jsem se z mítinku u „Slunce“. Prala se špína dávných i nedávných let. Seděli na pódiu právě ti, kteří pořádně zatínali nože do bezbranných. Šly na světlo mnohé přehmaty z kultu, jak zakládali JZD, jak dosazovali dělnické kádry, jak konstruovali zločiny, kterých se lidé nedopustili. Všichni teď odtahují ruce, ty zločiny neznají, nechtějí znát, oni je nezavinili. Vytáhli mne také na pódium kvůli „Místopisu“, kdo zasáhl, aby se určité osobnosti z něho vyloučily. Hlavní úder šel ovšem z OV KSČ, i když to páni tajemníci teď popírají.

Ten dnešní mítink – svolala jej Socialistická akademie – byl nějak rozbředlý a neukázněný. Oč organizovanější byl ten ze 7. dubna ve Stálé scéně. Zúčastnil se ho také ing. Jiří Hanzelka a nabádal, důtklivě nabádal k opatrnosti s aspektem výhrůžek profesora Hagera z NDR.

Jsou zdravé ty mítinky, na nich slyšíš pravé veřejné mínění, na nich skutečný hlas lidu. A mnohým těm někdejší všemocným, ať se tváří hrdinsky, padá srdce do kalhot.

Z Demla Jakuba:

„Jsou v každé obci chudí a nešťastní, o kterých nikdo nechce vědět ani z těch, kteří jsou pro ně Bohem ustanoveni, méně než žebráci, ale ani jedna slza neukázala se na světě nadarmo, je to nebeská perla, která se na věky neztratí, i kdyby ji rozdupávala kopyta Ďáblů. Zaslápnou ji snad v bláto, po čase zaskví se ve zlatém diadému před tváří slunce a trest nejhorší bude, že lidé zapomněli, co s ní dělali.“

Až dosud bylo těch slz řeky, jezera, moře, slz dětí, matek nevinných trýzněných, vražděných. Spravedlnost se už nedá umlčet, mějme v ni víru, byť tolikrát pokálená a potrhaná, zaskví se v novém hávu a na vážky položí i činy nejskrytější.

Připravuje se soutěž „Meziměstská“, náš N. Jičín se v ní utká s Opavou. Bavit lidi, bavit, odvádět od věcí zásadních, to je průhledný účel té soutěže a záměr hlupáků, kteří je vymýšlejí.

Makové símě nelze rozsívat, když zuří vichřice.

20. dubna 1968 – sobota

Dnes jsem se rozloučil s úřadem. Jedno loučení radostné, bez sentimentality. Usnadnil mi je tajemník Pavelka, který mne ještě předevčirem zepsul jako malého žáčka. Jak ti bezcharakterní oslově nadání mocí rádi ukazují svoji nadřazenost. Jsou překvapeni, počítali, že ještě zůstanu, ale mám už dost jejich všiváctví, jejich šikan. Ten Pavelka jeden z nejhorších a nejnávistnějších. Pramenilo to ovšem ze závidi a závist je vždy nebezpečná vlastnost. Jsem od toho osvobozen.

Dnes jsem tedy vykročil do zcela svobodného života s penzí 1.200,- Kčs. O její snížení se také přičinili takoví pánové jako tajemník Pavelka a spol.

Už nic nebrání žít v klidném ústraní. Budu tedy naprostým pánem svého času.

V úterý smutné výročí Vládova úmrtí.

28. dubna 1968

Kolona třinácti autobusů vyjela z Nového Jičína do Prahy na slavnostní představení „Hubičky“ na paměť stoletého položení základního kamene Národního divadla. Místo kamene vezli jsme dary, i model sochy Františka Palackého, která bude stát v Hodslavicích.

My měli zakoupenou půlku, vsacký okres druhou půlku vstupenek, a to usnadnilo, že i Milada mohla zhlédnout slavnostní představení. Franta Holub z Meziříčí daroval mi lístek do přízemí.

Nazpátek jsme bloudili kolem Českého Brodu a dvě hodiny stáli před závorami tratí, protože vypnuli proud a vlaky zatarasily trať.

V poledne jsme převzali úkoly pro „Meziměstskou“. Jeden z hlavních, postavit přístav budoucího „odersko-dunajského kanálu“ na náměstí a uvítat první loď.

Nepřilíš vtipu a originality, za to víc nákladů a námahy. Co by se dalo všechno pořídít za ty nadarmo vyplývané prostředky. Co se to dělá s dělnickými penězi, se nikdo neptá, jak bývalo zvykem ještě před půl rokem. (Některá úsloví z té doby: To si žereš za dělnické peníze – za dělnické peníze byste se chtěli bavit – jaké nestvůry nám stavíte za dělnické peníze, práce inženýrů, vědců nenese na tom podílu! Ubozí prostřáčekové rozumu!)

30. dubna 1968

Mnoho námahy, mnoho zbytečného úsilí, dvě probdělé noci vyplýtvány na dvě hodiny televizní zábavy. Kejkliřství doktora Pixy připravilo město o vítězství.

Výsledek toho zápolení: všeobecná rozmrzelost a zklamání.

1. května 1968

Poprvé oslava svátku práce bez komanda. Spontánní, radostná. Lid dovede projevit radost bez příkazu sekretariátů. Jaké to bylo nadšení na Václavském, jaké ve všech městech! Dubček i prezident Svoboda měli jistě z toho radost, ale také i značnou únavu.

Podle informace Klubu 231 je dosud ve výkonu trestu 200 potrestaných za politické delikty. ÚV Klubu 231 provedl rázný zákrok a požádal ministra spravedlnosti, aby navrhl prezidentu jejich neprodlené propuštění.

Svěží van letošního jara doléhá silně na mnohé stvůry z padesátých let. Z obavy před spravedlností odcházejí raději dobrovolně. Před pěti dny rozsudek sám nad sebou provedl bývalý ruzyňský lékař, český Mengele, dr. Sommer, předevčirem ho následoval náčelník vyšetřovacího odboru dr. Počepický. *Ius est ars boni et sequi.*

5. května 1968

Teplá místa se vyhledávají pro ty, kteří musejí couvnout z politického výsluní, pana deformovaného stalinistu V. Kouckého poslali do Moskvy. Jaká neprozřetelnosti! Právě na to místo, kde může natropit ještě víc škody než v Praze.

A proč ti sovětčící tahají pořád naše politiky do Moskvy, už tam byl znova Dubček, Černík, Smrkovský i Bílak.

Unum mirabile.

Zpráva z novin: Patriarcha koptské církve Kyrillos potvrdil, že v Chrámu Panny Marie na předměstí Káhiry se od 2. dubna již několikrát zjevila ozářená postava ženy. Svědky zjevení se staly tisíce křesťanů i egyptských muslimů, kteří se každou noc shromažďují v okolí chrámu

I v tom materialistickém světě dějí se skutkové Boží!

Převzal jsem vedení zájezdu Červeného kříže do NDR.

11. května 1968

Hodnocení zájezdu:

První noc v Mokravě na hranicích v hrozném zapadákově, kde leží ještě sníh. Pokus o podfuk s noclehy, chtěli nás umístit v pokojích zamořených zatuchlinou a plisní. Povyk kvůli ubytování mimo Berlín a rozčilené hovory telefonem s Novým Jičínem.

Berlín poprvé.

Brandenburgská brána, pak pahorek a pod ním bunkr, ze kterého tajnou chodbou pronikli paliči k Říšskému sněmu v r. 1933. Nad budovou Říšského sněmu vlajka bez znaku NDR, je už za drátěnou zdí v Západním Berlíně.

Alexanderplatz – Červená radnice – Unter den Linden. Představa se liší od skutečnosti.

Na noclehy zajíždíme do Straussbergu, letoviska uprostřed jezernaté krajiny. Je tu svěží vzduch prosycený vůněmi okolních lesů.

Ráno: Antické muzeum – oltář z Pergamonu, památky z Babylonu, Astartina brána. Hrozně málo času, aby se mohl člověk zastavit u kteréhokoliv objektu a mohl zameditovat. Sem se třeba ještě vrátit!

Nazpět Drážďany – nákupy.

Nocleh opět na krušnohorském pomezí v Mokravě. Ubytování jde hladčeji. Ta statná dáma v bílém květovaném pyžamu, ze kterého se moci mermo derou všechny tvary. Ten drdol zdál se falešný a ona to má opravdu bujnou černou hřívu. Nocleh s potížemi, jiná silná dáma probděla noc v lokále se společností z Prahy.

Praha – krátká zastávka, jen co jsem stačil oběhnout Hradčany.

„Není místo jako místo, krajina jako krajina, trať jako trať, nýbrž na určitých místech jsou duchové dobří, ale místa jiná propadla duchům zlým. Křesťanství falšovalo by lidský rozum a kazilo rytmus vědy, kdyby nesdílelo tohoto obecného přesvědčení. Proto se světí hřbitovy, chrámy, školy a na místa nevysvětlitelné hrůzy se vztýčují posvěcené kříže nebo kapličky.“ Jakub Deml v „Tepně“.

Místa se zlými duchy přitahují pryč sebevrahy. Pryč od nich!

24. května 1968

Obdržel jsem první a poslední rekreaci. V Liptovském Jáně. Strávil jsem tu čtrnáct neplodně a hloupě promarněných dnů.

Pršelo víc, než svítalo slunce. Zájezdy do Demänové a na Oravu. Trochu procházky po okolí. Zbytek rekreace jsem strávil v čítárně. Slovenský tisk zdá se odvážnější, zajímavější. Propírají Bacilka, ministra vnitra z doby procesů, zpytují také jiné tehdy prominentní osobnosti. Slováci jdou do toho nějak odvážněji.

Křečovitě pokusy vedení rekreace o zabavení rekreatantů, avšak zábavné podniky prostoduché a skoro nezapné. Byla to veliká ztráta času, kterého se dalo využít účelněji.

30. května 1968

Dokončeny nátěry dveří v domě.

Manévry vojsk Varšavského paktu na území ČSSR. První jednotky štábního cvičení už dojely.

Nepochopitelné a stále se opakující návštěvy sovětských pohlavárů, předseda vlády SSSR Kosygin se ubytoval v Karlových Varech dokonce na několik dnů. Svůj pobyt maskoval lázeňskou léčbou.

Příprava na příjezd francouzských přátel.

2. června 1968

Zájezd na Javoříčko – tradičně. Před deseti roky téhož dne a na tomtéž místě zahájil jsem spolupráci s bývalým Turistou, nynějším Čedokem.

5. června 1968

Opět útočné rány, opět teče krev. Atentát na prezidentského kandidáta senátora Roberta Kennedyho. Což se Amerika nezbaví těch atentátů?

Kam jde systém demokracie, ve kterém se politické myšlení vyhrcoje střelbou z revolverů? Hniloba se šíří životem, roztahuje se a ničí hradby morálky, svědomí. Násilnický despotismus převládá, nejnižší pudy zatlačené hluboko do podvědomí, se vydraly napovrch. Jakýsi Sirhan, jordánský vystěhovalec pozvedl zbraň proti muži, který skýtal naději, že ukončí nesmyslnou válku ve Vietnamu a vytvoří nějaký rozumný modus koexistence.

Porovnávám program cesty francouzských přátel s časovými dispozicemi.

10. června 1968

Vrátili jsme se z Podhájí. Chalupa nabývá nového vzhledu. Střecha pokryta plechem, trámy zpevněny železnými konzolami. Vnitřek a kuchyň vypadají ještě zoufale uboze. Vyžádá si to ještě hodně námahy a ještě více nákladů.

R. Kennedy podlehl zranění.

Lidi jímá hněv, vyhrožují Sirhanovi, že osobně pomstí smrt senátorovu, i kdyby se měli do jeho cely prostřílet.

Stalinští deformátoři se začínají organizovat. Zvýšená činnost sovětských politiků a jedovatost moskevské „Pravdy“ pomáhají jim zvedat hlavu.

12. června 1968

Návštěva u přítele P. Jindřicha na Hostýně.

14. června 1968

Dnes jsme projednali na Vsetíně pozůstalost. Jednání bylo krátké, bez průtahů, bratři jsou rádi, že jsem se ujal rodné chalupy a že ji dáme trochu slušnější vzhled.

20. června 1968

Vojska Varšavské smlouvy na našem území. Cvičí nějak podivně. Vojáci – převážně – sovětští – se klackují po táborech a ubikacích, vysedávají na příkopech, pokuřují máchorku a nudí se. O nějakých bojových počinech není ani zdání. Na první pohled je zřejmé, že cvičení jen předstírají a že čekají na jiné rozkazy. Lidé, je třeba bdít!

24. června 1968

Karikaturistu Miroslava Lidáka, rodák z Valašska, rodiče má v Odrách, odsouzeného v červnu 1964 za politickou kresbu – jak v rozsudku stálo – trestný čin pro hanobení republiky – konečně rehabilitovali.

Senát Nejvyššího soudu byl nucen zrušit původní rozsudek v plném rozsahu. Přece jen začíná spravedlnost držet své váhy.

Před dvěma dny 22. června dostal jsem se tedy konečně do Vídně. Ani jsem nebyl příliš překvapen. Vídeň má pořád ještě tvář z doby monarchie, císař pán je tu dosud v účtě a jeho podobizny dostaneš v každé trafice. Připomíná ho také několik pomníků – Vídeň je vůbec na pomníky bohatá. Těch málo hodin stačilo akorát na to obeznámit se trochu s ulicemi starého města, zaskočit do chrámu sv. Štěpána, projít se po Korutánské a Ringstrasse, koupit několik suvenýrů a zajet do Schönbrunnu.

Schönbrunn mne trochu zklamal. Kromě bohatého vnitřního zařízení nic pozoruhodného, i ten park ke gloriety je trochu chudý na někdejší mocnost Habsburků.

Na zpáteční cestě prohlídka letiště, které mělo stát u nás. Nerozum krátkozraké a úzkoprsé politiky z doby „Sovětský slon, náš vzor!“

Nocleh na tom nešťastném Jahodníku u Trnavy, tentokrát bez potíží.

26. června 1968

Vrátil jsem se z dvoudenního zájezdu do Bratislavy s JZD Studénka. Bez zvláštních pozoruhodností.

30. června 1968

Jižní Čechy s dětskou ozdravovnou. Dal jsem se znova okouzlit půvaby tohoto milého koutu naší země. Zrovna před třemi dny navštívil pan prezident zámek Hlubokou a jako by tu po něm něco zůstalo, něco důstojného a svátečního.

Lipno – Český Krumlov.

Anglický režisér filmuje tu nějaký slovenský film o raubířích. Scéna přepadení strážce na krumlovském náměstí jela se nejméně patnáctkrát. Babky z komparsu, představující středověký lid, vypadaly trochu anachronicky a směšně ve svých středověkých hábitech.

Pro ty zájezdy uniklo mi mnoho z veřejného dění.

I úmrtí Zdeňka Štěpánka doniklo ke mně jaksi okrajově. Teprve po návratu domů uvědomil jsem si, že po Olze Scheinplugové odešla to už druhá veliká tvůrčí osobnost našeho divadla.

Dne 27. června LL, Práce a Reportér uveřejnily provolání „2000 slov“.

Podepsala je zdrcující většina spisovatelů, umělců, kulturních činitelů, herců i významných sportovců s Emilem Zátopkem v čele. Kdo našel v sobě trochu cti, vtělil svůj podpis pod „2000 slov“. A je to věru smělych dva tisíce slov, burcujících důvěřivý národ. Nabádají k opatrnosti, bud' me ostražití, konzervativci se už formují proti obrodnému duchu. Pozor na ně, chystají se zaskočit s pomocí moskevských stalinců. Největší oporu mají ve státní bezpečnosti, kterou se dosud nepodařilo řádně pročistit. Výzva odhaluje také některé přehmaty z poslední doby, kterých přibývá, protože mnozí konzervativci se opět probrali z politických infarktů a horeček a začínají uplatňovat své pokoutnické metody. „2000 slov“ je příkladným mementem a příznakem doby.

2. července 1968

Zítřejší jedu naproti Burletovým. Těším se dětinsky na toto setkání. A jsem zvědav, jak přijmou způsoby našeho života, naše pohostinství.

Dnes jsem se zastavil ještě před odjezdem na hrobě ve Valašském Meziříčí. Begonky se rozbujely, ale nenechavci je pokradli, sebrali dvanáct trsů, které bude třeba doplnit.

5. července 1968

Předevčírem jsem přenocoval v Praze, včera v Chebu.

Ráno autobusem do Pomezí. Nevšimli si mne, tak jsem se dostal až do pásma nikoho. A potom financ se mne ptá, kam prý jedu. Do Pomezí, čekám přátele! – To se musíte vrátit! Vysadili mne a já pěšky klusal až ke šraňku.

Na břehu přehrady jsem čekal u malé hospůdky. Čas se vlekl pomalu, už se schylovalo k desáté. Potom se náhle objevil temně modrý Renault, který mne před rokem vezl do Bacarratu a z okna vyčnívala mocně mávající ruka paní Burletové.

Prohlídka Chebu – Špalíček, radnice, muzeum. Nejvíce zaujala Burletovy místnost, ve které byl zavražděn Valdštejn, také staré řezby a keramika.

Dopoledne stačili jsme ještě na Kynžvart – sbírky Metternichů, Dumasův psací stůl a mumie.

V Mariánských Lázních oběd.

U vedlejšího stolu hovoří se francouzsky, baví se to dvě dámy, aby prokázaly svoji noblesnost. Když však zaslechly náš francouzský rozhovor, přešly ihned do češtiny a s ustrašenými pohledy se obracely na Burletovy. Vypadalo to hodně komicky.

Odpoledne ještě Karlovy Vary, pak cesta do Prahy, ubytování na koleji „Pod lípami“. S námi je tu mnoho účastníků lékařského kongresu, Dánové, Němci, Švédové, Angličané.

První den návštěvy proběhl bez nesnází.

Na večeri do Slovanského domu a na poslední večerní procházku Václavským náměstím, Národní třídou a Příkopy. Burletovi se těší na Prahu v ranním slunci.

Z veřejných věcí: dvě pozoruhodné. Předně surová vražda dvou děvčat v Prokopském údolí, pátrání bezvýsledné, ale stopy vedou k jednotce, která po manévrech zůstala tajně na našem území. Lidé jsou právem zvědaví, zda bude tento případ někdy osvětlen.

Ve Frýdku – Místku mítink zástupců 27 dělnických výborů na obranu svobody tisku, stavící se za progresivní vedení KSČ s A. Dubčekem v čele.

7. července 1968

Výstava filatelie 1968 a nákupy upomínkových aršíků. Procházka Prahou.

Porucha vodovodního potrubí a zásobení Prahy vodou cisternovými vozy.

Pan Burlet obdivuje ukázněnost českých občanů, kteří se stavějí do fronty s nádobím. „U nás by se to neobešlo bez povyku a strkání!“ Les Tchéques sont la nation disciplinée!“

11. července 1968

V pondělí 8.7. Karlštejn, v úterý nákupy. Ve středu po ránu opouštíme Prahu. Náš směr je Benešov.

Konopiště: zámek a jeho sbírky přátele překvapily. Prohlásili jej zatím za nejlepší zámek, který viděli. Byla to snad vzpomínka na Ferdinanda, kterého nám zabili v Sarajevu anebo bezpočet paroží a množství zbraní či bohatá zařízení salónů?

Jedeme k Táboru. Silnice jsou prázdné, krajina upoutává. Paní Burletová sleduje pamětihodnosti s francouzským průvodcem po Československu.

Husitské město. Starobylá radnice. Podzemní vlhko podráždilo revmatismus paní Burletové, musí vzít medikamenty.

České Budějovice.

Nocleh zamluven v hotelu Zvon. Po večeři procházka městem a návštěva Masných krámů. Přidělili nám dost nevhodné pokoje, spánek rušil hluk z kuchyně a hudba z lokálu.

Z novin se dovidám, že sovětská „Pravda“ odsoudila „2000 slov“ jako kontrarevoluční manifest. Aby ne, když sovětským vojákům se nějak nechce opustit naši zem.

Do Brna jsme dojeli navečer. Ubytování ve studentské koleji nad pomyšlení levné, cena pokoje jen 14,- Kč (v Praze 46,-) za jednu noc. A k tomu vybavení lepší, což kvituje i pan Burlet, hlavně proto, že v každém pokoji je samostatné lavabo.

Stanovíme si program na ráno.

Pamětihodnosti: sv. Jakub, sv. Petr, radnice, hrobka u kapucínů a památky na J. G. Mendla.

12. července 1968

Program prohlídek, stanovený včera byl dodržen.

Ženy mají strach před mumiemi. Paní B. vzdala se prohlídky kapucínské krypty. Zato pana B. mumiie zaujaly a nejvíce ho zaujala rakev s pozůstatky barona Trenka.

Mendlův památník na Starém Brně, to byla hotová pastva pro pana B., profesí biologa. Prohlížel všechno s nevšední pozorností, prošel zahrádku, ve které Mendl pěstoval své hrachory, zdálo se mu to všecko tak zvláštní, skoro posvátné.

Ujal se nás tu pracovník Zeměpisného ústavu (Mendlovo nám. 1) p. Eduard Severa, který doplnil informace z napsů. Výměna adres, rozloučení a v 11 hodin opouštíme Brno směr Slavkov. Zastávka na Žuráni u stolu Napoleonova, odkud 2.12.1805 řídil francouzský císař památnou slavkovskou bitvu. P. Burlet se rozhlíží po návrších a porovnává je s mapou, aby zjistil místa, která měli obsazena francouzští generálové. Nepříjemný vítr donutil nás opustit rychle toto památné místo.

Slavkov. Nejprve oběd v trochu zanedbané restauraci, čekali jsme náramně dlouho, než nás obsloužili. V takové volné chvíli si možno ozřejmit, jak přijímají cizinci naše skutečnosti. Dosud všecko běželo jako po másle, najednou trochu skřípe v soukolí a jsou hned vyvedeni z míry.

Pan Burlet zakryl nespokojenost psaním pozdravů. Ze Slavkova šlo do Francie aspoň 12 lístků – mají přece v Paříži Slavkovské nádraží a pan Etienne v Lunévillu je profesorem historie.

Po obědě jsme se vydali na prohlídku zámku. Sál po sálu, obrazárna, povídky průvodce vymýšlí si báchorky o antických výjevech. Nakonec jsme se ocitli v kruhovém sálu, kde bylo podepsáno příměří. Průvodce předvedl, že v sále se nedá hovořit šeptem, převzal dvojici Němců a rozloučil se s poklonami.

Do Olomouce jsme dojeli za pozdního odpoledne. Město si hovělo v předvečerním slunci. Prohlídka radnice, hlavního rynku, fotografování a procházka Smetanovými sady. „Floralie d'Olomouc“ se nekonají, záhony jsou toho času prázdné a trochu je tu pusto sadem.

Do Nového Jičína jsme dojeli po šesté hodině. Uvítání je radostné – naši a hosté jako nejdružnější přátelé.

13. července 1968

Prohlídka Nového Jičína. Náměstí. Diapozitivy. Kloboučnické muzeum. Čištění auta.

15. července 1968

Včera výlet do Rožnova a na Radhošť. Kostel, kroje. Skanzen a posezení ve valašské hospodě. Cestou na Radhošť setkání s krajanem ing. Demangem z Nancy. Poznali se podle evidenčního čísla vozu nancyovského departementu. Ing. Demange pracuje v Urxových závodech ve Val. Meziříčí a bydlí v panelovém penzionu poblíž kostela v Krásně.

Pozvali jsme je na návštěvu do Nového Jičína.

Z Pusteven Knížecí cestou do Frenštátu a Kopřivnicí na Štramberk. Večerní beseda se protáhla hodně přes půlnoc.

19. července 1968

Pondělí: rodný dům J. G. Mendla

Úterý: Ostrava, Hukvaldy, škola a rodný dům Leoše Janáčka. Příbor: rodný dům Zikmunda Freuda.

Středa: prohlídka závodu Tonak, vystoupení Ondráška a Ondráše (zkouška s přípravou na zájezd do Anglie) – Večerní beseda u Svobodových.

Čtvrtek: nákupy, sklo, gramofonové desky, Skalky, Čerták

Věnování na hrob ve Valašském Meziříčí.

Pátek: příprava k odjezdu.

Pozapominám sledovat události ve světě. Jen tak letmo zachytil jsem dopis pěti partají z varšavské schůzky. Odpověď vedení naší KSČ je rozhodná a jasná.

Po celém státě se konají schůze občanů bez rozdílu politické příslušnosti na podporu stanoviska předsednictva ÚV KSČ vůči pokusům varšavského vměšování.

Němečtí dogmatici vylili opět svoji nenávisť vůči naší polednové politice. Neues Deutschland: v ČSR je prokázána politická intervence imperialismu a všichni specialisté pro rozklad směřují do Prahy. Není to nic jiného než Ulbrichtův strach, aby se obrodný proces nerozlil také do východního Německa.

23. července 1968

V neděli (21.7.) opustili naši přátelé Nový Jičín. Bez slz se to neobešlo u našich i u pí Burletové, čím dojemnější rozloučení, tím upřímnější.

Dali jsme se na Slovensko. Prohlídka Trenčína – Piešťany. Nevhodná rezervace pokojů, nezbylo než se přestěhovat do Magnólie (peprný nocleh za 105,- Kčs).

Dnes jsme se zastavili v Trnavě, oběd – skupina Francouzů, potom Červený kámen.

Bratislava: ubytování v Carltonu. Určili jsme si dvě hodiny na odpočinek, ale ani Burletovi ani já jsme neodpočívali. Běhal jsem po Bratislavě, abych obstaral přátelům naši vlajku do vozu. Dostal jsem ji až někde na periferii na trnavské cestě.

Před večerem vyjeli jsme k Děvínu. Slunečný den, výlet se skvěle zdařil. Dalekohledem bylo možno rozeznat věž sv. Štěpána ve Vidni. Prudký vítr trochu znepríjemnil pobyt na Děvinské skále.

Dopoledne ještě poslední nákupy. Dovezli mne pak až k vlaku. Poseděli jsme v zaprášeném kiosku pod tratí, nebylo možno získat ani občerstvení. Vyměnili si dojmy z jejich návštěvy, ještě krátce na nástupišti – a už přifuněl rychlík, stisky rukou, zamávání a konečné rozloučení. Přátelé Burletovi odjeli k Vídni a já rychlíkem k domovu.

Skončila milá přátelská návštěva ze sladké Francie a všichni budeme na ni dlouho vzpomínat.

29. července 1968

Na Podhájí.

Naše milá rodná chalupa prodělává přeměnu. Radíme se, co s ní počít. Původní Hedín návrh, abychom ji zbořili, Milada rezolutně zavrhlá. Jiní kupují staré chalupy a přestavují je na chaty, bylo by to šílené bláznovství – my chalupu máme, a měli bychom ji zbourat?

Bratr Gusta prohlédl stavení a prozkoumal trámy základního roubení. Dostane-li chalupa novou střechu, vydrží dalších sto let!

Dáme se tedy do oprav, ale zrovna se děším té náramné práce!

Upustili jsme i od snížení krovů, jak jsme původně zamýšleli. Krovky jsou dobré – a vydrží i plechové krytí.

A dnes už má chaloupka nový čepec, plechová střecha na prkenném podkladě. Ale kolem tolik toho neřádu, hromady shnilého šindele, hromady ztrouchnivělého dřeva. Vozím ten marast na ohniště – a nijak toho neubývá, je to nimravá a nimravá práce.

5. srpna 1968

Vranovská přehrada ve dnech 3. a 4. srpna – Trnávka, zahrádkáři.

Nocleh v ubytovně ve valtickém zámku. Venkovská města nejsou zařízena na turistickou explozi – večere bidná s čekáním dvou hodin.

Hledá se sklep, nějak se ti účastníci roztrousili. Bloudím nočním málo osvětleným městem – a zvláštní úkaz: ulice jsou plné drobných žab, poskakují, motají se pod nohama, odkud se jen té havěti tolik nabralo. Stálo za to postát chvíli a pozorovat, jak lapají mravence a komáry.

8. srpna 1968

Podhájí.

Uklízíme trosky kolem chalupy. Verandu už odstranili. Zed' do kuchyně zbořena, vypadá teď ta chalupa tak zoufale, jako by měla rozervané břicho. A uvnitř v jizbě díry mezi trámy. Bude nutno všechnu omítku uvnitř odstranit.

Schody na půdu jsme přestěhovali do malé světnice. Jablůň u chalupy se láme pod tíhou ovoce a pod hruškou žluto. Je potíže i s takovým množstvím ovoce.

11. srpna 1968

Včera do pozdních hodin nehorázná dřina. Dnes jsme navštívili hrob, ozdobili jsme jej prostinkou kytkou kvítí z naší zahrady.

19. srpna 1968

S „Plemenářskou stanicí“ do Berlína ve dnech 14. až 18. srpna.

Drážďany: galerie, mají tu dobrý tranzistorový magnetofon, ale výklad je hodně učený pro prosté účastníky zájezdu.

Berlín je nevlidný, zaprášený, špinavý. Pergamonské muzeum zaujme znova a znova. Jaký měli ti staří Řekové a Babylonci vkus! Tehdy se žilo na ulici a tu chtěli mít hezkou.

Bydlíme v hotelu Adlon u Postupimské brány. Před dvaceti pěti a třiceti lety scházela se tu nacistická smetánka. Nedaleko byl Hitlerův hlavní bunkr. Z něho utíkal Bormann na Friedrichstrasse, aby se proklíčkoval z obklíčení.

Tak to je ten hotýlek, který býval střediskem nacistických schůzek. Není ani divu – tuhle kousek nalevo Hitlerovo středisko s bunkrem, tam na pravé straně za Brandenburskou branou „Reichstag“. Ten jako vypálili Göringovi pochopové a navlékli to na van der Lübbeho – Unter den Linden, tu řinčely nacistické kapely a SS a SA pochodovali v osmi a dvanácti stupech.

Ted' jen únavné ticho, ospalý klid.

Měli jsme rozšafnou průvodkyni pani Sofii Tomáty. „My tu v DDR žijeme jako ve vězení. Před třemi lety zemřela mi v Bonnu matka, a já nevím, kde je pohřbená. Ani na pohřeb mne nepustili.“

Prohlížíme tu tzv. „Berlínskou zed“ – dvě stěny z ostnatého drátu, hlídací věže – všecko jako v některém koncentráku.

Připomínáme, že Ulbricht byl na návštěvě u nás, setkal se s Dubčekem v Karlových Varech.

„Měli jste si Waltra nechat a měli jste nám dát Dubčeka!“

V tom označování prvního tajemníka sjednocené dělnické strany jako „Walter“ bylo znát hluboké opovržení a skoro hněv.

Z okna hotelu četl jsem lehce světelné noviny ze Západního Berlína. Jak jsou v noci ty berlínské ulice pusté. Průvodkyně: „Vy to nechápete? U nás se od 33. roku na způsobu života nic nezměnilo. Tentýž strach, totéž fízlovství, tentýž útek do soukromí. Nezměnilo se nic, jen název strany.“

Postupimské zámky unikly náporu spojeneckého letectva. Jsou zachovalé.

Sans souci.

Bedřich II. – to byl fajnšmekr, sídlo si vyzdobil s náležitou okázalostí. Inu rokoko! To si potrpělo na kudrlinky.

Nový zámek.

Divíš se, kde jen nasbírali tolik mušlí, aby mohli vyzdobit sály. Park bohatý uspořádáním i sochami – a konečně Čínský pavilon. To zlato na něm působí honosně a překvapivě na návštěvníky, ale zdá se nějak zbytečné. Plno divokých kachen – mají tu klid a pokoj od pytláků.

Před vchodem do parku stojí obelisk. Chtěli mít kousek Egypta v Postupimi a vytvořili zptvořeninu. Ryli do kamene obrazce, aby napodobili hieroglyfy a vypadly z toho nesmysly.

Narudlý kámen tyčí se tu smutně mezi stromy a obdivují jen sovětsí vojáci, kteří jsou tu posádkou. Průvodkyně se do nich pouští dost nešetrně, aby se s námi nemíchali.

Cecilienhof.

Je to též známý zámeček – hodně prušácký – to se nezapře – proslavila jej postupimská konference.

Nejprve suvenýry, pohlednice, brožury. Na prohlídku se čeká půl hodiny. Konečně nás vpouštějí.

Tu je sál, kde seděli zástupci tří velmocí. Místa jsou označena vlajkami - Stalin, Truman, Churchill a potom Atlee.

Rozdělili Evropu na pásma zájmů – postupimská konference měla korigovat Jaltu, aby jako Stalin nedostal příliš velké sousto. Měl přislíbené celé Německo a ostatní z Evropy by mu spadlo do klína jako zralé hrušky. Porokovali sami mezi sebou – národy musely držet pusy, ať se jim to líbilo či nelíbilo.

O malých lidech rozhodují vždycky silnější. Už jsou dávno mrtví – a následky Postupimi nesou se v Evropě těžce doposud.

Knihovna a vedlejší místnosti, kde se zástupci velmocí radili se svými štáby – každý v jednom koutě – a je to nějak těsné a trochu dusné.

Oběd máme v restauraci Cecilienhofu – bohatý, chutný. Obsluhují nás česká děvčata, která jsou tu na zkušenou.

Návrat do Berlína. U přechodu ze Západního Německa tísni se spousta aut. Co tu hledají v té rozhárané době, co je sem vede? Zvědavost, rodinné svazky, obchod, diverze? Slunce se kloní k západu. Večer si přečtu světelné noviny ze Západního Berlína.

V sobotu jsme se večer vraceli na Cínovec. Na celnici nekonečná fronta aut, směřující do NDR. Napočítal jsem jich 368. Nocleh Most a ráno prohlídka gotického kostela, který budou stěhovat.

Objednal jsem na středu 21. 8. nákladní auto k odvozu nábytkových kusů a stavebnin na Podhájí.

21. srpna 1968

Ten dnešní den bude zapsán krvavým písmem v kalendáři.

Jaké to hrůzné probuzení!

Okupace!

Probouzí mne v jednu hodinu v noci neustálý hukot letadel a hlomoz aut, která projíždějí naší ulicí odshora dolů a naopak. Do oken naráží vzdálený šum jako hukot rozbouřených vod.

Vstávám a dívám se z okna.

Napadá mne myšlenka: „To není jen tak z ničeho nic, buď je to válka anebo nás Rusové napadli!“

Zítřejší nás však čeká túra se stěhováním, je třeba se vyspat.

Ráno takové jakési zlověstné ticho. Připravujeme věci k odvozu a snášíme je na dvůr. Nákladňák je objednaný na 6.30, avšak nepřijíždí. Sousedé podávají informace: „Vy to ještě nevíte? Obsazují nás Rusové!“ – A v tom rádio hlásí tu krutě mučivou zprávu: „Dnes o půlnoci na naše území vstoupila ruská vojska, na letiště se dopravuje vojenská technika. S ruskými armádami postupují vojska bulharská, maďarská, NDR a Polska.“

Je to zrovna úděsné! Nechce se věřit a všichni se ptají: Jak je to možné? Naši přátelé! Bez odpovědi, bez oznámení! Uprostřed noci, hůř než někdejší nacističtí okupanti.

Zmocnila se nás bezradnost.

To na Podhájí nepojedeme!

Pokouším se dovolat do dopravního oddělení Komunálu. Konečně! Sdělují, že všechny jízdy jsou zrušeny. Je nebezpečí, že okupanti by zničili vozy.

Vynášíme nazpět do předsíně předměty, které jsme připravili na dvoře k odjezdu.

Je to marné, není zatím známo, kdy nás budou moci odstěhovat.

Je osm hodin ráno.

Jdu se poohlédnout, jak vypadá město.

Hloučky lidí na ulicích, na náměstí. Na křižovatce „U Tří křížů“ před Čedokem srocený dav uprostřed ulice, poněkud mladí lidé, muži i děvčata, chtějí zabránit průjezdu vojenské techniky okupantů.

Od Sokolovské ulice duní obrněná vozidla. Jedou zvolna, ale dav neustupuje. Zvednuté pěsti hrozí vojákům s přilbami. Výkřiky „Lotři!“, „Zločinci!“, „Okupanti!“, „Zachvatčiki, idite damoj!“ slévají se v řev a lomoz hněvivého odporu.

Příslušníci SNB uvolňují v zástupu průchod vozidlům, mezi nimi se čile pohybuje zdejší náčelník, uvolnit cestu daří se však s námahou.

Vracím se pomalu náměstím Čsl. armády. Potkávám soudruhy straníky. Jsou zdrceni. Ředitel B.: „To jsme nečekali! Zničili ve mně veškerou úctu k sobě! Tak hrozné zklamání jsem nečekal! Je to přímo úděsné!“ Na Husově ulici proti Slunci potkávám Čerbáka: „Je to strašné! Je to horší než zrada! Láska k nim se obrací v nenávisť!“ blekotá svým fistulkovým hlasem.

Na sekretariátu je zmatek. Stále někdo přichází, stále kdosi odchází. Překvapilo je to víc než výbuch „kontrarevoluce“.

Jsem v nemocnici. V primárce dr. Janovského běží televize naplno. Je tu několik lékařů, dr. Svoboda, dr. Okénka, také cizí lidé ing. Skařupa, ing. Tichopád. Zprávy čím dál mučivější. Ing. Svejkovský mluví z obrazovky: „Odvlekli naše politické představitele neznámo kam. Odvlekli Dubčeka, Černíka, Smrkovského!“

Objevují se také zrádci: Koldr, Indra, Bílak, Piller.

Nikde není stání, nervy jsou napjaty, krev bije divoce do spánků. Dr. Janovský: „Ti hlasatelé, ti jsou největší hrdinové! Copak vědí, jestli za hodinu, za dvě nebudou stát za tyto zprávy u zdi! Každý se musí sklonit před nimi s obdivem!“

Znova na město do ulic. Rozdrcené obrubníky, rozdrcená dlažba. Ve výkladech se objevují nápisy: jsou různé, nejčastěji: „Idite damoj, zachvatčiki!“

Na Morovém sloupu pověšena karikatura Bílaka za hrdlo. Pod ní výrazný nápis: „Zatočíme se všemi zrádci národa!“

A jinde nápisy: „Chceme Dubčeka, Černíka, Svobodu – okupantům ni vodu!“

Odpoledne u tranzistoru. Sleduji s radostí, jak se tvoří a upevňuje jednota národa. Všichni, všichni Češi i Slováci do jednoho; se staví proti okupantům v pevné, ocelové jednotě.

Zprávy z průběhu okupace v Praze. K Rozhlasu ještě nedorazili, ale už se sem blíží tanky. Střelba a zprávy o prvních obětech.

Posloucháme rozhlas celé odpoledne. Ze všech končin docházejí zprávy úděsné. Vojska si počínají jako zvlčili okupanti. Na Václavském náměstí střelba, čelní fasáda Národního muzea je rozstřílená, okna vybita – všude spoušť. U budovy Rozhlasu na Vinohradské hoří obrněný vůz – první mrtví leží na zemi – strašné, strašné.

Kdysi jsme je vítali s náručí květin, kdysi jsme je měli rádi – ale jak je milovat dnes po tom brutálním zásahu a po krveprolití nevinných obětí.

Rozhlas i televize seznámují s prohlášením vlády: „Československo bylo včera proti vůli své vlády, Národního shromáždění, vedení KSČ a svého lidu okupováno vojsky pěti států Varšavské smlouvy. Žádáme okamžitý odchod vojsk pěti států Varšavské smlouvy, její dodržování a plné respektování státní suverenity ČSR.“

Stále a stále do noci zní zoufalé hlasy z rádia. Jsou unaveni, nevyspalí, bez jídla, bez odpočinku, ale bojují statečně dál svými slovy, výzvami, protesty proti zbraním násilníka – bojují statečně a národ celičký, národ je s nimi.

Tranzistor si bereme do lůžka, abychom mohli i o půlnoci slyšet hlas svobodného Československého rozhlasu.

Zahájily už také zrádcovské vysílače okupantů.

22. srpna 1968

Zprávy z jednotlivých měst o tom, jak se kde projevila okupace. Ve výkladech přibýlo nápisů. Zdi domů jsou pomalovány. Všude: „Idite damoj, zachvatčiki! – Ivane, běž domů, čeká tě Máša! Gorod proveren, kontrarevolucii nět!“

V nápisích se projevuje také nenávist proti zrádcům Indrovi, Koldrovi, Biřákově. Volební obvody je odvolávají, Havířov zamítl Koldra, Gottwaldov Indru.

V Ostravě sovětský tank projíždí hlavní třídou a na něm svítí bílý nápis „Ať žije Dubček!“. To se šikovně k němu přitočil dobrý vtipálek. Místní rozhlas hovoří o havárii u Libhoště, kterou zavinil ruský gazík. Manévroval úmyslně proti našemu autu, aby způsobil havárii. Gazík se chytl, řidiče museli odvézt s popáleninami do nemocnice. Přijel pro něj brzy major, vyrval mu z předloktí injekční stříkačku a přikázal obyčejnému vojákovi, kterého přivedl, aby raněného regulovčika hodil na rameno a odnesl do auta. Odnegli vojáčka na smrt. Tak se chovají ti „lidumilní“ bojovníci! Podle hesla „Nás mnoho!“

Rádio hlásí, že zmizel Čestmír Císař. Je podezření, že byl zatčen jako ostatní naši političtí představitelé.

Černá volha vedla obrněná vozidla k budově ÚV KSČ – Červoněnko, velvyslanec, ten intrikán, se přičinil, aby zatčení vedoucích politiků proběhlo hladce.

Jugoslávie, Rumunsko vyjadřují nám sympatie – Amerika je překvapená – celý svět žasne nad opovázlivostí okupantů.

Svědék zrady:

Přesně ve 23:40 hodin se vrátil s. Černík od telefonu a sdělil předsednictvu toto: „Vojska pěti stran překročila hranice republiky a obsazují nás!“ To bylo 20. srpna před půlnocí.

Ze zasedání České národní rady: „Všichni jsou živi a zdraví (odvlečení politikové), pozdravují doma. Nemají ovšem svobodu pohybu, okupanti je omezují.“

Ludvík Svoboda:

„Žádná moc na světě mne nedonutí, abych zradil a uznal kolaborantskou vládu okupantů.“

Darebové a zrádci Biřák, Koldr, Indra, Švestka věděli o okupaci už předem.

Dubček večer 20. 8.:

„Ako je to možné... Já, ktorý som celý život zasvetil spolupráci so Sovětským sväzom – toto urobia mne, toto je moja životná tragédia!“

Tanky zamířily hlavně na hlavní vchod budovy ÚV KSČ – jaká to byla zavilá podlost! Za dveřmi pracovny s. Dubčeka, které byly otevřeny, odjistik sovětský voják samopal.

Po městě je klid. Patnáctiminutová stávka proběhla ukázněně. Na veřejných budovách se objevují vlajky do půl žerdi – někde vlajky smuteční.

Gaziky projíždějí Slovanskou ulicí a zastavují u OV KSČ – chtějí vodu, chtějí byty.

Nechuť a únava napadají lidi. Každý dělá jen ty nejnужnější práce – v úřadech se nepracuje – diskuse a poslech rozhlasu.

Jen z toho jde radost, jak se národ – Čech, Slovák bez rozdílu – zocelil, sjednotil.

23. srpna 1968

V noci hlásilo legální vysílání Čsl. rozhlasu projev s. J. Hochmana, který odhalil zločinnou činnost náměstka vnitřní Šalgoviče, který ve spolupráci s NKVD organizuje v Praze zatýkání předních čl. politických, kulturních a bezpečnostních pracovníků.

K tomu naléhavá výzva:

Oznámena čísla osobních vozů s lidmi, kteří mají v rukou seznamy našich čelních představitelů a zatýkají je. Osádky vozů jsou velmi nebezpečné. Znemožnit pohyb těchto vozů.

Dnes v 9:15 odletěl prezident L. Svoboda do Moskvy. Před odletem mluvil do rozhlasu. Ale proč bere s sebou ty sovětské kolaboranty Millera, Biřáka, Indru? S nimi nebude mít jednání u Brežněva nijak lehké.

Zajímavá zpráva:

„Na Hrad přišla skupina zrádců našeho národa – Kolder, Biřák, Indra. Přišli za prezidentem republiky s připraveným prohlášením. Prezident Svoboda jejich prohlášení odmítl a zrádce vyhodil. Zrádci neprojdou!“

Provokatéři žádají po novinových prodejnách seznamy odběratelů „Literárních listů“ a „Reportéra“. Řežte je! Bijte je!“

XIV. sjezd KSČ zahájen. Marně se sověťčici a kolaboranti pídí po místě, kde zasedá. Proletariát je solidární se všemi, kteří odsuzují okupaci.

Práce čeká. Tolik by bylo třeba provést, zařídít. Člověk je jako loutka, bez vůle, bez nálady. Stačím jen ty drobné poznámky.

A naše okresní noviny:

„Občané, neustávejte ve svých protestech velvyslanectvím a vládám zemí, které nás napadly!“

Ve výkladech se objevila působivá agitka. Dubček drží s úsměvem oba palce a před ústy má výrazné slovo VYDRŽET.

Ano! Vydržet – to je heslo dneška – nedat se vyprovokovat – vydržet! A národ to jistě vydrží!

Ve městech zmizely tabulky s označením ulic. Zmizely také rozcestníky a ukazatelé cest. Vypadá to u nás jako ve čtyřicátém v Anglii před očekávanou nacistickou invazí!

Volání po neutralitě! Návrhy ve zprávách. S neutralitou není to však tak lehké – a prezident Svoboda ji v Moskvě odmítl.

Došly noviny:

Zpráva, jak byl zatčen předseda vlády O. Černík (odveden pod bajonetem). V zahraničí ministři Šik, Gašparik, Hájek (Jugoslávie). Obsadilo nás zatím na 300.000 vojáků zemí Varšavské smlouvy.

Místopředseda vlády ČSSR dr. Otta Šik vyzývá všechny vlády, aby uplatnily všechny prostředky a pomocné vlivy na pomoc obsazenému Československu. A ministr dr. Hájek letí do New Yorku na zasedání OSN. Bude to co platné?

24. srpna 1968

Před okny na Slovanské ulici zastavují cisternové vozy. Nápis: „Vodu okupantům nedávejte!“ Přesto povolili 10 kubických metrů a těm, kteří neznají lidskosti, dali vodu z lidskosti.

Z Moskvy poselství prezidenta. Pesimistické, málo radostné. Je to předzvěst, že vojska neodtáhnou.

Krutá ironie je v tom, že na naše území vstoupila vojska NDR – německá vojska proti zásadám Postupimské dohody. Smlouvy se pošlapávaly často, jednou nacisty – podruhé našimi ochránci.

Dotázal jsem se, kdy mi umožní odvoz materiálu. Příslib na příští pátek.

25. srpna 1968

Města zachovávají mlčenlivý vzdor. Ignorujte je!

26. srpna 1968

Včera tak smutně zněly ty naše zvony.

Provolání OV KSČ:

„Všichni členové a kandidáti OV KSČ v Novém Jičíně jsou pevně rozhodnuti do důsledku podporovat KSČ vedenou s. A. Dubčekem, vládu republiky vedenou ing. O. Černíkem, Národní shromáždění s předsedou J. Smrkovským a prezidenta Ludvíka Svobodu. Jsme s Vámi a nikdy nezradíme ideály, pod které jsme se všichni podepsali v letošním politickém jaru.“

Nevyjdou-li ta prohlášení OV i rady ONV naplano!

Napínají nás, napínají naši trpělivost. V pátek prezident odletěl do Moskvy a prohlásil, že se vrátí ještě týž den večer. Jednání se protáhlo a ani v neděli nedošlo k dohodě. Jde o útok na nervy našeho lidu.

Na pomoc bereme sirény.

Výzva:

„Vyzýváme všechny, aby dnes v pondělí v devět hodin rozezvučeli po dobu patnácti minut na celém území naší republiky všechny zvony našich kostelů

a všechny sirény našich pracovišť. Tak se znovu potvrdí, že za Svobodou a Dubčekem stojí proti okupantům jednotná celá republika!“

Bylo to velkolepé a úžasné to znění zvonů, sirén a klaksonů aut.

Střílejí do bezbranných!

To není lidské, to je zvěrstvo!

Dovídáme se ze zpráv, že Praha má 22 mrtvých a 340 raněných, to jsou oběti okupace. A co Prostějov? Co jiná města? Moskva však mlčí, mlčí stále – mezi námi a nimi zeď, pevná nerozložitelná zeď odporu, jednoty národa.

Rozpustili na okrese pobočky chudobek (SČSP). Je tak po zákonu. K čemu by ještě bylo třeba toho nesmyslného vyžiračského spolku?

27. srpna 1968

Delegace se vrátila z Moskvy.

S dychtivým očekáváním vysedává národ u rozhlasu. Minuty se vlečou – nikdo nemluví, nikdo nic neříká. Konečně se ozývá Smrkovský, který se dostavil do parlamentu. Ve tři hodiny slyšíme komuniké o československo-sovětských jednáních, mluví také prezident republiky.

Kolem 17:30 promlouvá Alexandr Dubček. Jeho hlas se chvěje pohnutím. Musí řeč několikrát přerušit, jeho slova, jeho přednes se nesmazatelně vrývají do myslí českého lidu.

Na základě výsledků jednání v Moskvě, československá delegace v OSN se vzdává účasti na jednání v Radě bezpečnosti o situaci v Československu.

Jdeš po ulici a v očích všech čteš nesmírné a hluboké zklamání. Všichni vidí: je to skutečnost, vojska tu zůstanou. A hořká, velmi hořká slina se dere na jazyk.

Ve výkladech však nápisů přibývá. Zdi a okna jsou popsána hesly: „Ivane, jdi domů, jdi si za svojí Mášou – kontrarevolucii zděs nět!“

28. srpna 1968

Dva únavné, smutné dny přešly. Tiskové konference, proslovy, upozornění, napomenutí. Ticho, ticho – Suselka chce klid, chce spát.

Mezitím 24. výročí Slovenského národního povstání – ale toho si nikdo nevšimne. Kdo by v hlubokém citovém rozervání měl odvahu a chtěl ještě jubilovat?

Je to tak trochu jako po Bílé hoře – jen kamiony s cisternami pro sovětské vojáky se zastavují na ulici.

3. září 1968

Před čtyřmi dny 30. srpna nám konečně uvolnili auto. Odvezli jsme materiál a věci na Podhájí.

Je štěstím člověka, má-li k čemu utéct od skutečnosti. Ale i zde při práci naléhají ty události. Jaksi rozmrzele bereš lopatu, skládáš materiál, voziš písek. Ale nutí to přece trochu k zapomenutí. Základ pro zídku do kuchyně. Rovnáme cihly zedníkůvi k ruce.

V Čedoku je dnes pusto. Zájezdy se odhlašují, přicházejí jen příbuzní těch, kteří dosud zůstali cizině, v Rumunsku, Bulharsku, Jugoslávii. Ze Západu se vrací moc málo.

6. září 1968

Miladka došla šťastně z Francie. Setkala se se všemi známými. Zrazovali ji, aby se nevracela – vous ne voulez pas choisir le liberté?

Hodně se divili – ale táhlo ji to domů a domů. Jsme rádi, že jsme opět pohromadě. Na chaloupce nástavba komína. Příprava materiálu pro zedníka.

14. září 1968

Základy a část zdiva pro kuchyň, zkušenosti z mládí se uplatňují. Kdysi v patnácti letech dělal jsem také pomocníka zedníkům, nádeníka na Schlesingerově továrně u meziříčského nádraží.

22. září 1968

To byl vskutku morútný týden. Prováděl se vnitřní ohoz ve velké jizbě, v síni a v kuchyňce. Zedník Nejedlý honil mne neustále. Malta se mu zrovna ztrácela pod rukama – ale jsem rád, jak pokračuje dílo – vnitřek chalupy nabývá už tvaru.

29. září 1968

Pobyl jsem opět celý týden na Podhájí. Čištění podlahy, začínám s nátěrem stropu. Kytování. Vstávám před šestou, pracuji do osmi, do devíti. Večer sotva ulehnu, už spím, tak mne únava zmáhá.

7. října 1968

Je výborová schůze průvodcovského sboru – nespokojenost, rozladěnost, únava. Docházejí nehezké zprávy o chování vojáků Varšavské smlouvy. Do ničeho se nechce, celková skleslost, otrava.

14. října 1968

Kytování a nátěr stropu. Na jiné není čas, není zájem. Obnovují se schůze výboru pro oslavy novojického průmyslu – volají na pondělí 16. 10. – jak je to všecko zbytečné a jak to zdržuje.

20. října 1968

Dnes jsem si připravil přednášku o Českém Těšínu – obrázek jednoho města – Třanovský, Kalinčák, Hurban.

Z JZD Mořkov slíbili dovézt tašky ve středu.

23. října 1968

Z Mořkova došli, přibrali dlaždice, písek.

Vrátil jsem se s nimi do Nového Jičína, večer v Čedoku „Český Těšín“. Někdy se člověk namáhá i zbytečně, lidé nemají o práci zájem.

31. října 1968

Upravili jsme hrob našich drahých zesnulých. Den je velmi ošklivý. Mlha a déšť se sněhem. Vypravil jsem se večer do Hrachovce s knihou k Josefu Gajduškovi. Bronchus to odnesla, aj - to se šlo do toho kopečka těžce.

1. listopadu 1968

Na hřbitově pobožnost k uctění zemřelých. Tolik, tolik známých, každý pospíchá za svými zesnulými. Zdrželi jsme se u hrobu asi hodinu, zima nás donutila k odchodu na nádraží a k návratu do N. Jičína.

4. listopadu 1968

Chaloupka prohlédla. Už se ta rána rozervaného břicha (kuchyně) zacelila, už jsou místnosti docela útulné a dají se krásně vyhřát. Už má i ucházející vzhled. Poklidili jsme jablka, zasadili angrešty a dali se do plotu. Dvorek se musí zabezpečit, aby nebyl k domku volný přístup.

10. listopadu 1968

Včera a dnes výroční schůze průvodcovského sboru v Karlovicích na Razuli. Kdo to jen vymýšlí, ta zastrčená místa! Hodnotím činnost – úvod prý trochu odvážný, ale výstižný. Budiž. Zábava k ničemu, taková jakási nepříjemná nuda. Jsem rád, že jsme už došli domů.

17. listopadu 1968

Pokračovali jsme v minulém týdnu se stavbou plotu na Podhájí. Strhli jsme toho kus, ale ještě víc než dvě třetiny nám zbyly na příští roky.

Dnes jsem se dal do přednášky s názvem „Rumunská černomořská riviera“. Obtíže s obstaráním ikonografie k přednášce.

27. listopadu 1968

Přednáška byla, byla však jen pro pár uší, jedno desatero průvodců.

28. listopadu 1968

Práce na plotě pokračovaly až do dneška. Zahrada je aspoň zabezpečena před cizí havěť.

4. prosince 1968

Nemajíce čeho činiti, moudří otcové z okresu svolali kulturní pracovníky k „Slunci“ – přítomen také Horečka, Četyna, malíři, sochaři – a celé odpoledne se mlátila prázdná sláma. Jak je to nechutné, zbytečné řeči a řečičky o ničem – ale aby pomohli rozbit tu kliku, která si v Praze a v Ostravě obsadila mísu vydavatelské a publikační šošovice, na to jim nikomu myšlenka nepřijde.

Zabil jsem zase jedno odpoledne.

6. prosince 1968

Včera v Ostravě schůze pobočky Spisovatelů. Hodnotí se vydavatelské počiny – Robenek přednáší vydavatelský plán na rok 1969. Přinesl mně zklamání, opět nezařadili k vydání žádnou z mých věcí. Ostrava macešská jako Praha. Hrabivá chamtivost spisovatelů, O. Filip nejraději by zhltl pro sebe celý příděl papíru pro nakladatelství. Pilousi, rabulíni!

Dnes byla schůze redakční rady Vlastivědného sborníku. První číslo se trhá na cucky, to není vhod, to není správné, úprava nedostatečná – dělej, jak dělej, vždycky se špína najde.

Uložili mi, abych pro příští číslo napsal „Kroniku“ a popsal srpen. Psát prý, jak to bylo, uvést všechny skutečnosti. Postarat se, aby číslo vyšlo co nejdříve.

11. prosince 1968

Posledních pět dní vyplněno přednáškami, příprava menších článků, piší na blány zápisník průvodce a do něho úvodník „Cestování po srpnu!“. Do úvodníku ochotně všichni dodávají dokumentaci, zejména, jak to bylo v těch horkých dnech za hranicemi.

Vypomohl jsem při přednášce o Chebu a Františkových Lázních.

17. prosince 1968

Poslední redakce druhého čísla Vlastivědného sborníku ve Vlastivědném ústavu.

Konečně vyplácejí honorář za „Kulturní místopis“. Všeho všudy osm tisíc za sedm roků práce, na jeden rok vypadne asi jedna tisícovka. Je to všechno zneuznaná, nehonorovaná dřina – ta vlastivědná práce.

Svaté nadšení dávno už vyvanulo.

18. prosince 1968

V pravé ruce silné bolesti. Následek přetížení při opravě chaloupky. Snad překroucená žíla, snad zánět nervu. Chodím na iontoforezu.

23. prosince 1968

Návštěva u primáře dr. Chladila. Tři pořádné injekce a solux to jakž takž spravily. Pro příště třeba ruku šetřit.

24. prosinec 1968

Štědrý den – trochu smutný a se slzami v očích, Štědrý den bez Vládi.

Dohodnuto. Poslední den v roce strávíme na Podhájí.

90. výročí vzniku Československa a průběh 28. října 1918 na Novojičínsku

Bohumil Vlach

Domnívat se, že Československá republika vznikla pouze jejím vyhlášením českými politiky dne 28. října 1918 v Praze, by bylo představou velmi naivní. I když právo na existenci Československa vybojovaly čs. legie v Rusku, ve Francii a Itálii, nebyl průběh samotného konstituování čs. státu na území Čech, Moravy a Slezska jednoduchý. Ani v samotné Praze neproběhlo vyhlášení ČSR bez problémů. Přítomní čeští vojáci a čeští námořníci ve spolupráci se Sokoly museli silou zbraní potlačit 30. října puč posádkového velitele Prahy generála Jestřábka, který chtěl vznik nového státu zmařit.¹ V českých zemích se v tuto dobu nacházely také vojenské útvary z Rakouska a z Uherska, které bylo nutno co nejdříve vypravit zpátky do jejich zemí, protože mohly být vážnou překážkou při uplatňování čs. státnosti v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Zvlášť komplikovaná situace se vyvinula v českém a moravském pohraničí a v celém Slezsku. Zde místní německé obyvatelstvo, vedené svými regionálními politiky, odmítlo spolupráčnost k československému státu. Vytvořilo čtyři separatistické státní útvary – dvě provincie a dvě župy, které se prohlásily za součást nového státu - Deutsch-Österreich (Německé Rakousko) – a to i přes skutečnost, že v severních Čechách, na severní Moravě a ve Slezsku neexistovalo územní spojení těchto regionů s Rakouskem.

V severozápadních Čechách to byla provincie Deutschböhmen (Německé Čechy) se správním střediskem ve městě Reichenberg (Liberec). V jejím čele stál zemský hejtman Rudolf Lodgmann von Auen. Tato provincie měla téměř dva miliony obyvatel a měla i svou ozbrojenou moc – tzv. Volkswehr (lidobrana), jejímž velitelem byl gen. Goldbach. Druhá provincie byla na severní Moravě a ve Slezsku a jmenovala se Sudetenland (Sudetská země) se správním střediskem v městě Troppau (Opava). V jeho čele stál zemský hejtman dr. Robert Freissler.

Další separatistický region byl vyhlášen na jižní Moravě jako župa Deutschsüdmähren (Německá jižní Morava) se správním střediskem ve městě Znaim (Znojmo). V jeho čele stál župní hejtman dr. Oskar Teufel. Tato župa se prohlásila za součást Dolního Rakouska.

Jako čtvrtý - poslední vznikl státně politický celek na Šumavě a v jižních Čechách zvaný Böhmerwaldgau (župa Český les), který se zase prohlásil za součást Horního Rakouska. Jejím správním střediskem bylo město Krumau (Český Krumlov), i když jí původně měly být České Budějovice. Ty však byly pevně v českých rukou. V čele této župy stál poslanec Langenhan.

Výše popsané čtyři německé regiony představovaly celkovou rozlohu 26 000 km² se třemi miliony obyvatel. Němci však šli ještě dále a vyhlásili města s většinou německého obyvatelstva, tj. Brünn (Brno), Iglau (Jihlava) a Olmütz (Olomouc) i s jejich okolím za německé enklávy, které měly být také součástí německého Rakouska.²

Český národ se nemohl z důvodů mravních a také právních vzdát ani nejmenší části svého území. Český stát – historicky geograficky vždy dobře ohraničený a vyznačený – nikdy nepřestal tvořit přirozený a nedělitelný celek, utvrzovaný staletou pospolitosti jeho obyvatel bez rozdílu jazyka. V minulosti tvořil pevný svazek, jehož základem nebyly zájmy pouze hmotné, ale i kulturní a mravní. Ve středověku nebyl Čechem ten, kdo česky mluvil, ale ten, kdo na území českého království žil bez ohledu na to, jakým jazykem hovořil. Teprve až při vytváření moderních národů se stal jazyk určujícím prvkem.

K prosazení čs. státní moci na těchto územích potřeboval nový čs. stát vlastní silné vojsko. Avšak čs. národní vojsko, zvané legie, bylo v tomto kritickém čase v zahraničí a jeho největší a nejlepší část až na daleké Sibiři. Nový mladý čs. stát nemohl čekat, až se toto národní vojsko vrátí – to by mohlo být pozdě. Proto na základě existující rakouské vojenské zeměbrance a domobranec organizace začal urychleně budovat pravidelné čs. vojsko doma.³ Nutnost jeho existence potvrzovala i skutečnost, že čs. stát nepotřeboval řešit pouze otázku separatistických českých Němců, ale také územní celistvosti Těšínska, na které uplatňovalo nárok sousední Polsko bez ohledu na to, že Těšínsko bylo více než 600 let součástí země Koruny české. Navíc Poláci měli své požadavky i na území severního Slovenska a polské vojsko dokonce dočasně obsadilo část Tater a město Poprad.

Slovensko samo bylo velkým problémem. Zástupci Slováků se sice 30. října 1918 přihlásili tzv. Martinskou deklarací ke společnému státu Čechů a Slováků, ale Slovensko nemělo dost sil ani prostředků, aby se samo vymanilo zpod maďarské nadvlády. Široké vrstvy slovenského obyvatelstva k tomu ani nebyly připraveny. Vždyť ke slovenské národnosti se hlásilo asi 1,5 milionu obyvatel, což bylo o celou polovinu méně než počet německého obyvatelstva v českých zemích. Také bylo třeba jednat s Maďary o problému s uherskými Rusíny na území Podkarpatské Rusi.

Vybudovat novou čs. brannou moc nebylo jednoduché, protože vojáci armády, zeměbrany a domobrany byli čtyřletou válkou unaveni a jako všichni vojáci poražené armády i demoralizováni. Obdivuhodnou práci zde vykonali čeští důstojníci, kteří právě z těchto vojáků dokázali zorganizovat novou spolehlivou národní republikánskou brannou moc. Pražští politici byli velmi naivní, když se domnívali, že příště již žádný rozsáhlý válečný konflikt nehrozí, a měli za to, že se lidstvo z této „velké války“ (jak se tehdy první světová válka nazývala) dostatečně poučilo. Domnívali se tedy, že žádnou pravidelnou armádu není třeba budovat. Chtěli mít brannou moc organizovanou podle švýcarského vojenského systému. Proto se také důsledně vyhýbali pojmenování této ozbrojené moci slovem „armáda“ nebo „vojsko“. A protože to byli odchovanci Rakouska, nazvali tuto novou čs. brannou moc po vzoru rakouské zeměbrany „národní obranou“⁴. Proto i ministerstvo, které tuto ozbrojenou složku řídilo, nazvali ministerstvem národní obrany – MNO, což však nemělo nic společného s obranou národa, ale souviselo s názvem nové ozbrojené složky. Do jeho čela byl postaven největší český antimilitarista V. J. Klofáč. Slovenští nacionalisté často obviňovali Čechy a hlavně Masaryka a Beneše, že zřízením MNO úmyslně odstavili M. R. Štefánika z funkce a zbavili jej možnosti řídit čs. vojenské jednotky. To však byl projev naprosté neznalosti čs. vojenské historie. Skutečnost byla taková, že gen. dr. M. R. Štefánik byl československým

ministrem války, kterému bylo pražské MNO podřízeno. Stejně tak i čs. ministerstvo vojenství na Sibiři v Irkutsku, které zřídil sám M. R. Štefánik, aby velelo čs. vojsku na Rusi (tak byla ruská legie po reorganizaci a po vzniku ČSR přejmenována).

Název „Národní obrana“ pro novou ozbrojenou moc v ČSR se neujal. Brzy byl nahrazen přílehavějším pojmenováním „Čs. domácí vojsko“. Toto nové vojsko rychle ovládlo situaci v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Do konce r. 1918 pacifikovalo všechny čtyři německé separatistické regiony. Začalo bránit Těšínsko proti Polákům, vstoupilo také do Slovenska a zahájilo boj o osvobození Slovenska. Součástí tohoto domácího vojska byly i dobrovolnické prapory vzniklé v Příboře.

První informace o vzniku Československé republiky se na Novojičínsko dostaly až 29. října s ranními novinami. Brzy se také občané Nového Jičína a okolí dozvěděli, že jsou součástí německé provincie Sudetenland, která je nedělitelnou částí německého Rakouska. Představitel Sudetenlandu dr. Freissler vyzval jednotlivá města a obce s německým obyvatelstvem, aby nerespektovala rozhodnutí čs. úřadů. Vyzval je také k tomu, aby organizovala tzv. lidovou obranu „Volkswehr“ – ta je měla před novým čs. státem ochraňovat. Odmítavé stanovisko k čs. státu v Novém Jičíně zaujala i radnice, vedení pošty a tabákové továrny. Novojičínská Němci svolávali protičeské demonstrace a organizovali protičeské provokace. V tiskárně HOSCH tiskli štvavé noviny „Neutitscheiner Volkszeitung“ s protičeskými články. Němečtí aktivisté cestovali po okolních vesnicích a vyzývali německé sedláky, aby Čechům neprodávali potraviny. Na výzvu okresního hejtmana Josefa Zwierziny byl v Novém Jičíně zorganizován „Volkswehr“. Dne 31. října 1918 byla vydána výzva všemu německému obyvatelstvu celého Kravařska. Zdůrazňovalo se v ní, že se v této oblasti uplatňuje německá státní správa jako výkonná moc nového státu Deutschösterreich.⁵ Takové požadavky se týkaly i města „Freiberg“ – tedy Příbora. Jenže ten byl českým ostrovem v německém prostředí, což mělo zcela jiný vliv na další politický vývoj na celém Novojičínsku.

V Příboře naopak obyvatelstvo uvítalo vznik nového čs. státu a dokonce tuto historickou událost bouřlivě oslavovalo. Když byl v Novém Jičíně organizován „Volkswehr“, vydal předseda českého okresního národního výboru MUDr. Adolf Hrstka prohlášení, aby i v Příboře byla na ochranu obyvatelstva vytvořena národní garda. Tohoto úkolu se ujali tři čeští důstojníci – nadporučík Romuald Ščudlík, Hynek Stromayer-Vojanec a Jan Grosser. V Příboře existovaly vhodné podmínky pro vznik gardy, protože tam byla malá vojenská jednotka strážící vojenskou továrnu na výrobu stejnokrojů a obuvi. Npor. Ščudlík přeměnil tuto strážní jednotku na československou a vytvořil v Příboře čs. posádkové velitelství.

Pěchotních ručních zbraní, potřebné munice, ručních granátů, ale i stejnokrojů a vojenské obuvi bylo v Příboře dost. Rakouské stejnokroje byly upraveny podle pokynů z Prahy.⁶ Všichni tři důstojníci začali vojenskou jednotku rozšiřovat zařazováním dalších vojáků, kteří se vraceli domů z války. Někteří z nich přicházeli i se zbraněmi, což se hodilo. Dále důstojníci vydali výzvu ke vstupu dobrovolníků, což motivovali obranou města a nové čs. státnosti. Zájem dobrovolníků byl tak velký, že jednotka byla brzy rozšířena na prapor se třemi setninami, každá o sto mužích. Velení praporu se ujal npor. Hynek Stromayer-Vojanec. Dobrovolníci nastupovali i z okolních měst a obcí: Drnholce (dnes Lubina), Štramberka,

Albrechtíček, Hukvald, Libhošť, Závišic, Trnávky, Mošnova, Hájova, Bernartic, Košatky, také z Ostravy a výjimečně i z německé Skotnice. K příborským dobrovolníkům se připojila i vojenská jednotka z Hodslavic, které velel npor. Mlynařík a vojenská jednotka ze Starého Jičína v síle 250 mužů. Příliv nových dobrovolníků byl tak velký, že došlo k organizaci druhého praporu, jehož velitelem se stal npor. Jan Grosser. Jednotlivé setniny byly ubytovány hlavně v Příboře, ale i v Hodslavicích a ve Starém Jičíně. Oba příborské prapory se staly součástí čs. domácího vojska a podléhaly čs. vojenskému inspektorátu v Moravské Ostravě. Dostaly oficiální název a číslo.

V Příboře se tedy nacházely tyto jednotky čs. domácího vojska :

- čs. posádkové velitelství Příbor
- 1. příborský dobrovolnický prapor se setninami 1., 2. a 3.
- 2. příborský dobrovolnický prapor se setninami 4., 5. a 6. Vojenskému inspektorátu v Moravské Ostravě byly také podřízeny: 3. pěší pluk a 25. střelecký pluk z Kroměříže, 13. střelecký pluk a 54. pěší pluk z Olomouce.

Prvním úkolem příborských praporů bylo podle rozhodnutí inspektorátu v Moravské Ostravě obsazení Nového Jičína. Po průzkumu situace přímo v Novém Jičíně, zvláště pak síly a výzbroje novojičínského „Volkswehru“, došlo k rozhodnutí, že na obsazení města budou stačit dvě setniny. K tomu byly určeny 1. a 2. setnina pod velením velitele 1. praporu npor. H. Stromayera-Vojance. Akce byla naplánována na 21. listopad na 20.00 hodin, ale nástup byl uskutečněn až v noci z 21. na 22. listopad 1918. Útok byl tak překvapující, že místní „Volkswehr“ se nezmohl na žádný odpor. Naopak 69 jeho příslušníků se vzdalo a ostatní uprchli. Velmi rychle byly obsazeny klíčové pozice ve městě – radnice, policejní strážnice, pošta, okresní hejtmanství, budovy okresního i krajského soudu, věznice, obě vlaková nádraží, tabáková továrna, tiskárna HOSCH, lihovar a mlýn v Šenově. Když se obyvatelé Nového Jičína ráno probudili, procházely se již městem české vojenské hlídky. Bylo ukořistěno celkem 400 pušek, 100 pistolí a revolverů s municí. Ráno sice kdosi ze zálohy na náměstí v Novém Jičíně a v Šenově vystřelil na české vojáky, ale nikdo nebyl zraněn.⁷

Ve městě bylo ihned zřízeno čs. posádkové velitelství. Prvním posádkovým velitelem v Novém Jičíně byl npor. Alfons Jandl z Příbora, jemu k dispozici byla vyčleněna menší vojenská jednotka. Pět největších odpůrců čs. státnosti z řad místní honorace bylo zatčeno a odvezeno do Moravské Ostravy. Zpráva o obsazení Nového Jičína se rychle rozšířila, takže ženy z okolních vesnic již 22. listopadu dopoledne přinášely do města potraviny a teplou stravu pro české vojsko. Ještě téhož dne byla českými jednotkami obsazena i města Fulnek a Odry. Současně byla obsazena i železniční stanice v Hladkých Životicích a jednotky čs. domácího vojska obsadily i nádraží v Suchdole nad Odrou. Obsazování Novojičínska pokračovalo dále.

Dne 1. prosince obsadila 3. setnina z Příbora po krátkém boji s místním „Volkswehrem“ město Bílovec. Německé obyvatelstvo v Bílovci ještě i potom střílelo ze zálohy na české vojáky. Byly provedeny důkladné domovní prohlídky, při kterých bylo objeveno a zabaveno 100 pušek s municí. Pro zajištění pořádku byla v Bílovci ponechána malá vojenská jednotka pod velením por. Josefa Kocourka

z Příbora. Ve Fulneku se po odchodu českých jednotek opět objevil „Volkswehr“ a nastaly nové těžkosti. Po průzkumu místních poměrů byla v Příboře sestavena úderná skupina, kterou tvořila 1. a 4. setnina. Ta dne 3. prosince znovu na Fulnek zaútočila a po krátkém, ale velmi rozhořčeném boji s místním „Volkswehrem“ město podruhé obsadila. Fulnecký „Volkswehr“ i se svým velitelem a s některými největšími odpůrci čs. státnosti uprchli. Aby se něco podobného nemohlo opakovat, byla i ve Fulneku ponechána malá vojenská jednotka, které velel por. Adolf Pauček.

Dne 10. prosince 1918 pronikly z Čech na severní Moravu a do Slezska jednotky 30. střeleckého a 98. pěšího pluku z Vysokého Mýta působící proti západnímu „Sudetenlandu“, jehož účinnost zasahovala až do severovýchodních Čech. Jednotky obsadily Lanškroun, kde ukořistily letoun typu Albatros, který byl původně vyslán z Rakouska k dispozici zemskému hejtmanovi „Sudetenlandu“. Dále tyto jednotky obsadily město Svitavy a 14. prosince 1918 pronikly do Žamberku. Dále postupně obsadily města Králíky, Rokytnici, Hanušovice a Šumperk. Byl ukořistěn vagón úplně nových německých pušek systému Mauser s municí a několik kulometů. V Hanušovicích jednotky odzbrojily 600 mužů a v Šumperku 800 mužů „Volkswehru“.

Města Nového Jičína dosáhly jednotky 30. střeleckého pluku dne 15. prosince 1918 při svém postupu dále na Slovensko. V Novém Jičíně posílil pluk vyčleněnou jednotku české posádky z Příbora. Následujícího dne 16. prosince 1918 pak pluk obsadil města Uničov, Budišov nad Budišovkou a Vítkov.⁸

Jednotky moravského 54. pěšího pluku z Olomouce obsadily dne 18. prosince město Šternberk, kde bylo zajato 1200 mužů místního „Volkswehru“. Dále byly obsazeny obce Hlubočky, Moravský Beroun a Rýmařov.

Útok na správní středisko „Sudetenlandu“ město Troppau (Opava) byl stanoven na den 18. prosinec 1918. Byl svěřen 54. pěšímu pluku z Olomouce, protože měl silné dělostřelectvo. Spolu s ním se útoku na Opavu účastnila i 1. a 2. setnina dobrovolníků z Příbora, kterým velel npor. H. Stromayer-Vojanec. Po dvouhodinovém boji byla Opava obsazena – to znamenalo i zánik „Sudetenlandu“. Z příborských jednotek pak byla vyčleněna 2. setnina pro posílení opavské čs. vojenské posádky. V době, kdy probíhal útok na město Opavu, byl 2. dobrovolnický prapor z Příbora odeslán rovněž na Opavsko, kde obsadil vyhrazený úsek na demarkační linii mezi Československem a Polskem podél řeky Opavice od obce Háj ve Slezsku až po Osoblahu.

Dne 23. ledna 1919 se pak v rámci čs. vojsk 2. dobrovolnický prapor z Příbora účastnil bojových operací proti polskému vojsku.

Zlikvidování „Sudetenlandu“ a ostatních tří německých separatistických útvarů v ČSR vyvolalo velkou nevoli v „Deutschösterreichu“ a rakouská vláda v tomto smyslu vyslovila svůj ostrý protest, který předala čs. zástupci ve Vídni Vlastimilu Husarovi. Vyjednávala dokonce s německou vládou o vojenské pomoci Němcům v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a žádala o politickou podporu i vítězné spojence. Po zasedání nového rakouského parlamentu začaly v březnu 1919 v německých regionech ČSR propuknout nepokoje a docházelo k protičeským demonstracím. To se týkalo i Novojičínska. Při nepokojích ve Fulneku a v Odřích museli opět zasahovat vojáci příborských praporů, protože síly policie a četnictva

nestačily. V Novém Jičíně bylo 4. března 1919 Německou sociální demokracií do Dělnického domu svoláno protičeské shromáždění. Na něm bylo rozhodnuto, že se účastníci přesunou na náměstí k pomníku císaře Františka Josefa II., kde budou protestovat proti české státnosti. České vojenské hlídky brzy zaznamenaly, že se asi 4000 místních Němců formuje k protestnímu pochodu. V jeho čele byly členky místního „Turnvereinu“, průvod směřoval do Laudonovy ulice (dnes ul. 28. října) a odtud na náměstí. V celé vojenské posádce v Novém Jičíně byla vyhlášena pohotovost a vojenské hlídky obsadily všechny vstupy na náměstí. Demonstranti byli vojáky zastaveni a vyzváni, aby se rozešli. Nestalo se tak, vojáci byli napadeni kamením a kdosi v Laudonově ulici z domu č. 18 dokonce vystřelil na vojenskou hlídku, vedenou šikovatelem Hynkem Krestou z Příbora. Vojáci střelbu opětovali, bylo zraněno pět civilistů a tři vojáci. Dav demonstrantů se několikrát pokusil prorazit kordony vojáků, ale bez úspěchu. Vojáci postupně dav demonstrantů rozehnali a ve večerních hodinách zabežnili pomník Františka Josefa II., který byl považován za symbol odporu čs. státnosti.⁹

Po stížnosti zástupců města byl pak celý zásah příborských vojáků vyšetřován MNO. To vše se odehrávalo v době, kdy jednotky čs. domácího vojska spolu s italskou a francouzskou legií vedly tvrdé boje s maďarskou bolševickou armádou na Slovensku a na Podkarpatské Rusi.

K podobným demonstracím Němců docházelo i v ostatních německých regionech v Čechách, na Moravě a ve Slezsku po celou první polovinu roku 1919. Policie, četnictvo i vojsko musely proti nim tvrdě zasahovat. Při těchto střetech bylo 44 Němců a 17 Čechů zastřeleno, mnoho lidí bylo zraněno.¹⁰ Nepokoje skončily až 10. září r. 1919. Ten den rakouská vláda podepsala v St. Germain s československou vládou mírovou smlouvu obsahující i důležitý článek, který stanovil, že problémy mezi Čechy a Němci v nové Československé republice jsou vnitřní záležitostí ČSR, což se rakouská vláda zavázala respektovat. Na základě této smlouvy pak čs. vláda vyhlásila koncem září r. 1919 širokou amnestii pro všechny odbojné Němce. Úplné uklidnění ale nenastalo. Propukaly další místní nepokoje s protičeskými projevy, např. když se čs. úřady rozhodly odstranit pomníky císaře Františka Josefa II. Dělo se tak i na Novojičínsku při odstraňování těchto pomníků – v Novém Jičíně, ve Fulneku a v Suchdole nad Odrou.

Po zdánlivém uklidnění se celý problém nanovo otevřel po nástupu Adolfa Hitlera k moci v sousedním Německu za velkého přispění německého politika v ČSR Konráda Henleina a jeho nacionální strany. Tato podvratná činnost nakonec vyústila až mnichovským diktátem, kdy Československo bylo nuceno postoupit Německu 28 291 km² s 3 mil. 869 tisíci 510 obyvateli, z nichž 430 000 byli Češi. To bylo více než všechny německé regiony v r. 1918 dohromady. Politická situace nakonec vedla k úplnému rozbití tzv. „druhé“ Česko-Slovenské republiky a dne 15. března 1939 k obsazení zbytku Čech a Moravy nacistickým Německem a k vytvoření protektorátu Čech a Moravy (Böhmen und Mähren)¹¹.

Obnovou Československa po II. světové válce v r. 1945 a po odsunu německého obyvatelstva z ČSR dle rozhodnutí vítězných mocností byl tento problém konečně vyřešen. Existují však pochybnosti, zda bylo takové řešení správné a spravedlivé. Také Maďaři ze Slovenska měli být odsunuti, přesněji vyměněni za Slováky

z Maďarska a z Rumunska. K tomu ale již na základě intervence Velké Británie nedošlo a Slovensko se tímto problémem zabývá dodnes.

Jak je z uvedeného textu patrné – vznik Československé republiky v r. 1918 nebyl jednoduchý. Česká republika jako nástupnický stát pěstuje a dodržuje československé tradice a je na ně hrdá. Přijala i československou vlajku za svou, protože nová Československá republika potvrdila českému národu jeho státnost, která je dnes nezpochybnitelná.

¹ Rošický, J.: Rakouský orel padá. 1933, s. 192 – 223.

² Prokeš, J.: Dějiny naší samostatnosti. 1930, s. 1093 – 1125.

³ Kalous, R.: Budování armády. 1936, s. 25 – 44.

⁴ Machar, J. S.: Pět roků v kasárnách. 1927, s. 40 – 52.

⁵ Vlach, B.: Příborský dobrovolnický prapor. Měsíčník města Příbora č. 2/1998, s. 3 – 7.

⁶ Nařízení MNO č. 434 a 434/I NO pres. z 30. 11. 1918 a 11. 12. 1918 a č. 2561 z 27. 1. 1919.

⁷ Hanák, J.: Zápas o uznání Československé republiky v Novém Jičíně. Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín sv. 42/1988.

⁸ kol.: Sborník „Třicátníci“. Slovenská Grafia 1929, s. 79 – 82.

⁹ Hanák, J.: K odhalování a odstraňování památníků na Novojičínsku. Vlastivědný sborník Novojičínska sv. 56 – 57/2007.

¹⁰ Ryšavý, J.: Kronika II. pluku Stráže svobody. 1947, s. 3 – 7.

¹¹ Čs. ozbrojené sbory 1918 – 1938. Praha 2004.

Použitá literatura:

Hanák, J.: Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv. 42/1988.

Hanák, J.: Vlastivědný sborník Novojičínska, sv. 56-57/2007.

Hýža, B.: Kravaňsko, roč. II/1933, č. 2, s. 24 – 26. Nový Jičín před převratem 1918.

Kalous, R.: Budování armády. Praha 1936, s. 25 – 44.

Vojenské dějiny Československa, díl III. Praha 1987, s. 29 – 36.

Památník čs. armádě – střelci. Praha, Vědecký svaz čs. důstojnictva 1919.

Idea československého státu. Praha, Národní obrana československá 1936.

Třicátníci. Sborník, Bratislava 1929, s. 79 – 82.

Machar, J. S.: Pět roků v kasárnách. Praha 1927.

Marušán, Fr.: Kronika SPB Příbor. Odboj na Příborsku.

Marušán, Fr.: Kronika SPB Nový Jičín. Příborský prapor, rukopis.

Prokeš, J.: Dějiny naší samostatnosti. Praha 1930.

Rošický, J.: Rakouský orel padá. Praha 1933, s. 192 – 223.

Ryšavý, J.: Kronika II. pluku Stráže svobody. Praha 1947.

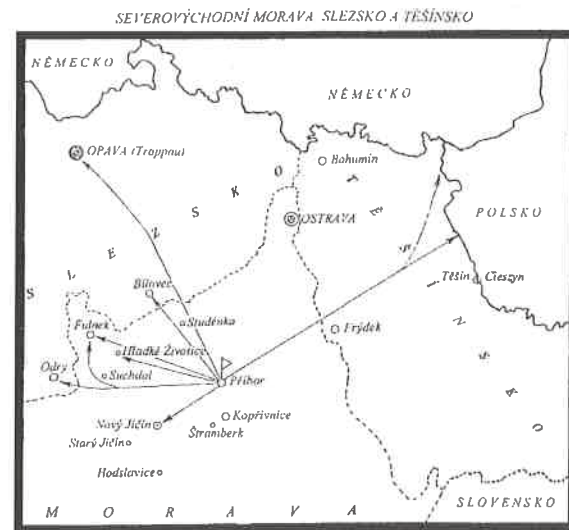
Sevela, A.: Kravaňsko, roč. V/1935, č. 3, s. 43 – 44.

Švindl, J.: Kronika SPB Nový Jičín, výpis statě Období 1918 – 1919 na okrese Nový Jičín.

Vlach, B.: Československé domácí vojsko a konstituování čs. státu od 28. října 1918 do srpna 1919. Studie, rukopis Piešťany 1987.

Vlach, B.: Příborský dobrovolnický prapor. Měsíčník města Příbora č. 2/1998, s. 3 – 7.

Vojanec-Stromayer, H.: Vzpomínky. Časopis Rozkvět, 15. a 22. listopad 1968.

Stanoviště velitelů 1. a 2. praporu Směry bojového nasazení Měřítko 1 : 300 000

Čt. posádkové velitelství Přibor: - velitel npor. Romuald ŠČUDLÍK
- pomocná četa

Organizace: 1. Příborský dobrovol. prapor – velitel npor. Hynek STROMAYER - VOJANEC

- pomocný štábní roj
- kulometná četa
- 1. setnina
- 2. setnina
- 3. setnina

2. Příborský dobrovol. prapor – velitel npor. Jan GROSSER

- pomocný štábní roj
- kulometná četa
- 4. setnina
- 5. setnina
- 6. setnina

pracoval a nakreslil plk. B. Vlach

Obr. 2 Četař 1. příborského dobrovolnického praporu. Nakreslil B. Vlach

Rukopis upravila a přepsala: Irena Jašíková, MNJ

Soupis všech kaplí, křížů, soch a božích muk nacházejících se na území fulnecké farnosti v období let 1833 – 1865

Jaroslava Brichová

Drobné sakrální památky patřily v minulosti a patří i dnes neodmyslitelně k naší krajině i domovům. I když ústup od náboženství je v naší současné společnosti velmi patrný, zůstávají tyto kapličky, kříže, sochy a boží muka hmotným i duchovním poutem s naší minulostí. Sloužily ke každodenním náboženským potřebám lidí, protože ještě v 19. století vtiskovalo náboženství lidské existenci základní rozměr a ovlivňovalo denní život člověka od jeho narození do smrti. Po všech proměnách společnosti ve 20. století zůstávají tyto památky nadále součástí našeho kulturního dědictví.

Výzkum drobných sakrálních památek ve Fulneku, Děrném a okolí pomohl i k jejich znovuobnovení. Některé se však už nepodařilo zachránit - byly i úmyslně zničeny nebo podlehly „zubu času“. Předkládaný soupis může váženému čtenáři odkrýt pohled na dobu poloviny 19. století, kdy ve Fulneku a přífařených obcích kvetl náboženský život, který přes všechny otřesy v 18. století přinášel prostému člověku duchovní jistoty a vedl ho ke zbožnosti, čestnosti a pracovitosti. Soupis vznikl díky vzácnému člověku panu Stanislavu Šmeidlerovi z Děrného, který se největší mírou stará o to, aby naše kulturní dědictví ve Fulneku a okolí nezaniklo. My ostatní jsme pouhými pomocníky a statisty.

Pojem lidová zbožnost si spojujeme zpravidla s rekatolizací po Bílé hoře a dobou baroka zejména v 18. století. Katolická církev po tridentském koncilu (1545 – 1563) a habsburská monarchie vyvíjely tlak na poddané, kteří měli být bohabojnými a poslušnými ovečkami a měli být sjednoceni ve víře. Náplní lidové zbožnosti nebyla jen pravidelná účast na bohoslužbách, výuka náboženství, poutě, procese, úcta ke svatým, vnější i vnitřní očista, posty a volba jídel, ale odrážela se i v lidovém umění a drobných sakrálních stavbách, kapličkách, křížích, sochách i božích mukách. Jen menší část těchto staveb financovala sama církev, nejvíce jich vznikalo na popud soukromých osob ze „zbožných důvodů“. Na konci 18. století došlo k tvrdé ideologické „srážce“ mezi katolickou církví a habsburským státem, stát se částečně sekularizoval pod vlivem osvícenství a racionalismu, mnohé projevy zbožnosti stát zrušil (poutě, svátky) a na lidovou zbožnost bylo často nahlíženo jako na tmářství a pověry. Venkovský lid byl tímto vývojem zasažen velmi málo, ale přesto v 19. století zakládání kapliček, křížů, božích muk a dalších hmotných dokladů zbožnosti bylo chápáno již jako projev osobní intimní zbožnosti (na rozdíl od dřívější situace, kdy byla lidová zbožnost výsledkem „pastorace strachu“). Tak se proměnila barokní zbožnost v modernější náboženský život, posílený po roce 1848 rozvojem spolkové činnosti, růstu tiskovin s náboženským obsahem i modernější pastorací vzdělanějšího světského kléru.

SOKA Nový Jičín

Římskokatolický farní úřad ve Fulneku (rok 1833-6: inv. č. 148, sign. 1d, kart. č. 3; léta 1860-1865: inv. č. 149, kart. č. 3)
Verzeichniss aller in Fulnecker Pfartheilbezirke sich befindlichen Kapellen, Kreuze, Statuen, Martersäulen nebst Angabe, wer für die

Aufrethaltung derselben Sorge zu tragen habe

Soupis všech kaplí, křížů, soch a božích muk, nacházejících se na území fulnecké farnosti, včetně údajů, kdo se má starat o jejich udržování.

rok	název místa (obce), kde se nachází kříž, kaple, boží muka	pojmenování samotného sakrálního objektu	na kterém pozemku je objekt postaven	kdo objekt udržuje	za jakým účelem byl objekt zřízen
1833	Děrné	kaple ke cti sv. Notburgy	mimo vesnici	je udržována z ročních došlých obětí peněz, o čemž vedl místní soud účet, pod dohledem p. faráře	sv. Notburga je obcí uctívána jako patronka
1836	Děrné	kaple ke cti sv. Notburgy	postavena na obecním pozemku, na skále; za vesnicí na volném poli vedle silnice	je udržována z ročních došlých obětí peněz, o nichž vede účet místní soud v Děrném, pod dohledem p. faráře	existuje zde od pradávných časů a je obcí uctívána již 90 let - jako přímluvkyňě (ochránkyně) před dobytčím morem
1860-1865	Děrné	kaple ke cti sv. Notburgy	za vesnicí, vedle silnice na Opavu	bude se udržovat z došlých peněz obětí, o čemž má místní soud, pod dohledem faráře, vésti účet	sv. Notburga je už od pradávných časů uctívána obcí jako patronka k odvrácení dobytčího moru
1833	Děrné	kaple ke cti Nejsvětější Trojice	stojí nedaleko mlýna v blízkosti silnice na Lukavec; na pozemku mlynáře - Hájkův mlýn	kaple udržována jakýmkoliv majitelem Hájkového mlýna nebo mlýna v Hájků	byla založena ze zbožných důvodů
1836	Děrné	kaple ke cti Nejsvětější Trojice	na pozemku hájeckého mlynáře (Haikemühler) Vincenze Werbera. Stojí nedaleko mlýna, blízko Hájkova lesa	kaple udržována současným majitelem Hájkova (lesního) mlýna	od pradávných časů - založena majitelem Hájkova mlýna ze zbožných důvodů

1860-1865	Děrné	kaple ke cti Nejsvětější Trojice	nedaleko "Heikemühle" - Hájkovského mlýna na gruntě mlynáře; pozemek na gruntě mlynáře	udržoval ji vlastník "heiken" mlýna	byla založena vlastníkem mlýna, jež ji postavil v prastarých časech ze zbožných důvodů
1833	Děrné	kaple ke cti Blahoslavené Panny Marie	na kopci Jelenice (Jelení hora) - kopec "Hirsberg"	udržována z obětí peněz v místě	byla vybudována právě na tomto místě, kde více švédských vojáků ukrutně zabilo 2 obyvatele vsi Sedlnice
1836	Děrné	kaple ke cti Nejsvětější Panny Marie	na tzv. Hirsbergu (Jelení hoře) na kamenném kopci	Je udržována zčásti dobrodincem a zčásti vlastníkem gruntu - vždy jen v nejvyšší nouzi. Naposled byla schválena p. farářem renovace. Současně bylo zajištěno uspořádání tak, aby v budoucnu byla kaple udržována z došlých obětí peněz, o nichž povede místní soud účet. Tento pokus by se byl podařil, ale skrže zlé lidí byl zmařen, proto-že v průběhu 16 měsíců se zli lidé pětkrát vloupali do schránky na milodary. Každé zabezpečení a každé další uzavření schránky na milodary bylo bez užitku. Tito loupežníci "boží" by se museli stát na každý pád lidmi železnými. Konečně nenastává nic jiného, než aby obec Děrné, každoročně k uctění Matky Boží navštívila tuto kapli s pracovními(?) a přitom přijde každý s dobrým úmyslem a dobrovolný dar dá na údržbu této kaple - aby se tak stalo po dobu, dokud neuplynou dva roky.	Podle výpovědi nejstarších mužů obce Děrné měla být tato kaple postavena v době "švédské války" (30leté) na památku. Tu na tomto místě švédští vojáci zavraždili 2 sednické sedláky, kteří ze Sedlnice do Fulneku výpalné (peníze) měli převážet, ale ve stanovený čas nedojeli. Švédové přišli, napochodovali a nechali sednické vězet v ohni, protože tyto 2 lidé byli již pryč - dostihli je na tomto místě (kaple) a tam vykonali pomstu.

1860-1865	Děrné	kaple ke cti Blahoslavené Panny Marie	za vesnici na návrší Jelení hory - Jelenice na selském gruntě č. 47; pozemek - pole na selském gruntě č. 7	udržována byla z došlých obětí peněz	byla založena na místě, kde byli zamordováni 2 katoličtí obyvatelé ze Sedlnic, kteří přenášeli do Fulneku výpalné (peníze)
1833	Děrné-Kostelec	kaple ke cti Ježíše Krista	na Kosteletci, před domem p. Pavla Sokolla (Kostelec č. 20 - Lech Josef); na pozemku majitele	udržoval ji vlastník domu	byla postavena, aby staří lidé, kteří v neděli odpoledne do kostela nemohou jít, mohli tam a před ní vykonat svou modlitbu
1836	Děrné-Kostelec	kaple na Kosteletci - ke cti a utrpení Ježíše Krista	před domem Pavla Sokolla - domkaře v Kosteletci; na pozemku majitele	udržoval ji vlastník domu	tato malá zděná kaple byla postavena dávným majitelem domu Ondřejem Barwikem ze zbožných důvodů, aby obyvatelé osady, kteří nemají žádný kostel v místě, se mohli za doléhajících okolností před tímto obrazem kříže sejit k modlitbě růžence. Kříž je na věčné časy svěřen péči tohoto domu (P.S.)
1860-1865	Děrné-Kostelec	kaple na Kosteletci - ke cti a utrpení Ježíše Krista		není v tomto soupise uvedena - snad opomenutí	stála až do 60. let 20. stol.
1833	Děrné	kříž	ve vsi před kostelem; na obecním pozemku	objekt, památku udržuje obec	postaven pro křesťanské katolické zvyky
1836	Děrné	kříž	v obci vedle hřbitova; na obecním pozemku	udržuje jej obec Děrné	postaven pro katolické křesťanské zvyklosti (obyčaje)
1860-1865	Děrné	kříž	v obci před kostelem; stojí na obecním pozemku	udržovala jej obec Děrné	postaven a zřízen byl podle katolických zvyklostí a pro potřeby katolických křesťanů

1833	Děrné	kříž	za vsí vedle opavsko-skřípovské silnice (Na Platkách)	udržoval jej děrenský dědičný rychtář (fojt)	ze zbožných důvodů
1836	Děrné	kříž	daleko od vesnice vzdálený na opavské silnici; na pozemku dědičného rychtáře Josefa France	udržoval jej vlastník gruntu, který ho zřídil s duchovním povolením svého předka	postaven ze zbožných důvodů k uctění utrpení Ježíše Krista, aby takto bylo vykonáno odprošení
1860-1865	Děrné	kříž	za vesnicí na opavské cestě na gruntě dědičného sedláka; na pozemku dědičného vesnického rychtáře	udržoval jej vlastník rychty	byl postaven, zřízen se zbožným záměrem k uctění hrubého utrpení J. Krista
1833	Děrné	kříž	vedle cesty od obce na Fulneku; na pozemku majitele	udržovala jej majitelka polí Rosálie Theisse - ta jej naposled nechala zrenovovat	postaven ze zbožných důvodů
1836	Děrné	kříž	nedaleko města Fulneku, při cestě k Děrnému; na pozemku "U Lipy" (řečeno), patřícím odedávna podle nadace augustiniánského řádu ve Fulneku - po zrušení kláštera přešel pozemek koupí na fulneckou velkoměšťanku Rosálii Theiss. Stojí na okraji jejího pole vedle silnice	Tento kříž nechal zhotovit a udržovat jej představený kláštera, dřívější pán pozemku. Po zrušení kláštera převzala péči a nechala renovovat kříž řečená Rosálie Theisse z dobré vůle.	postaven ze zbožných úmyslů k uctění a utrpení Ježíše Krista a k pohodlnému konání 3. zastavení při procesích
1860-1865	Děrné	kříž	vedle cesty do Fulneku; stojí na poli na gruntě Ferdinanda Prutkého, sklenáře ve Fulneku č. 265	udržoval jej sám držitel tohoto gruntu	postaven byl ze zbožného mínění

1833	Děrné	Boží muka ke cti Blahoslavené Panny Marie	za vesnicí, na opavské (skřípovské) silnici	udržoval ji majitel gruntu	byla postavena ze zbožných důvodů
1836	Děrné	Boží muka ke cti Blahoslavené Panny Marie	za vesnicí u silnice do Opavy, na pozemku děrenského sedláka Jos. Horkela	udržoval ji vlastník gruntu	od pradávných časů, ze zbožných důvodů
1860-1865	Děrné	Boží muka ke cti Blahoslavené Panny Marie	za vesnicí při opavské cestě; stojí na sedláckém gruntě č. 30	objekt udržuje vlastník gruntu	postaven byl se zbožným záměrem
1833	Děrné	Boží muka	za vesnicí na Jelenici (Hirschbergu)	objekt udržoval vlastník gruntu Tomáš Gebauer	postavena ze zbožných důvodů
1836	Děrné	Boží muka	za vesnicí na tzv. Hirsbergu (Jelení hoře - Jelenici), vedle pěší stezky z Fulneku do Kujav; na poli a gruntu děrenského sedláka Thomase Gebauera	objekt udržoval vlastník gruntu	Boží muka nechal zřídít (pořídít) otec nynějšího vlastníka gruntu Ondřej Gebauer ze zbožných důvodů před 23 lety
1860-1865	Děrné	Boží muka	za vesnicí (na pokráji katastru) na Jelenici (Jelení kopec - Hirsberg); stojí na selském gruntě č. 4	objekt udržuje vlastník gruntu	nechal ji zřídít Andreas Gebauer ze zbožných důvodů
1833	Děrné	Boží muka	před vesnicí, při cestě k Fulneku; na gruntu sedláka Johana Štefka	objekt udržuje vlastník gruntu	byla postavena ze zbožných důvodů

1836	Děrné	Boží muka	před obcí na gruntě děrenského sedláka Johana Štefky, mezi Děrným a Fulnekem; pozemek, pole děrenského sedláka Joh. Štefky	vlastník gruntu udržoval Boží muka (sošku) na tomto místě	zřídil zbožný vlastník gruntu nejprve z nadace rodu, který jako cizinec přišel do obce. Nechal zřídít tato Boží muka v dávných časech ze zbožného úmyslu
1860-1865	Děrné	Boží muka	pod vesnicí při cestě do Fulneku; stojí na sedláckém gruntě č. 49	objekt udržuje vlastník gruntu	postavena byla ze zbožného důvodu
1833	Děrné-Kostelec	Boží muka (socha) ke cti Františka Xaverského	při cestě mezi Děrným a Kostelcem; na gruntě Johanna Schichora	udržoval ji vlastník gruntu	postavena byla ze zbožných důvodů
1836	Děrné-Kostelec	Boží muka - socha ke cti sv. Františka Xaverského	stojí mezi Děrným a Kostelcem na kraji mezi poli; na pozemku odedávna patřícího podle nadace augustiniánskému řádu ve Fulneku. Po zrušení řádu (kláštera) přešla vlastnícká práva na děrenského sedláka Jana Schichora	tuto sochu nechal zřídít a udržoval ji někdejší pán gruntu (představený kláštera) a po zrušení kláštera přešla starost a renovacla sochu obec Děrné	postavena byla se záměrem jako ochránce - patron proti bouři (nebouření)
1860-1865	Děrné-Kostelec	Boží muka ke cti Františka Xaverského	při cestě mezi Děrným a Kostelcem; stojí nyní na sedláckém gruntě č. 11	udržoval ji majitel gruntu	postavena se záměrem - sv. František Xaverský je uctíván jako ochranný patron před bouřemi

1833	Fulnek	sousoší Nejsvětější Trojice	ve středu náměstí	Fundátor Johann Mehofer složil kapitál ve výši 300 zl. a z jeho ročních úroků se má sousoší udržovat, každoročně vede představený města účet ohledně použití těchto úroků.	Kupec Johann Mehofer mřil v létě 1715 přes náměstí a upadl i se svým koněm do jámy na vápno, která se nacházela tam, kde nyní stojí socha. Jakožto dík Bohu, který ho tak obdivuhodně uchoval, nechal postavit tento monument. Byl postaven v roce 1717. Fundační list se nachází v rukou měšťana jménem Alois Jaschke.
1860- 1865	Fulnek	sousoší Nejsvětější Trojice	ve středu náměstí	Fundátor Johann Mehofer složil kapitál ve výši 300 zl., aby byla z každoročních úroků z této sumy socha udržována. Každoročně vede představený města účet ohledně použití těchto úroků.	Kupec Johann Mehofer mřil v létě 1715 přes náměstí a upadl i se svým koněm do jámy na vápno, která se nacházela tam, kde nyní stojí socha. Jakožto dík Bohu, který ho tak obdivuhodně uchoval, nechal postavit tento monument. Byl postaven v roce 1717 nebo 1718?
1833	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	na straně náměstí	městský výběrčí berní vyúčtuje úroky fundačního kapitálu ve výši 270 zl. a stará se o jeho udržování	Johann Nepomuk Knur dal tuto sochu zříditi roku 1769 ke cti svého svatého (jmenovce)
1860- 1865	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	na straně náměstí	městský sekretář vyúčtuje úroky fundačního kapitálu ve výši 270 zl. a stará se o udržování	Johann Nepomuk Knur dal tuto sochu zříditi roku 1769 ke cti svého patrona (jmenovce).
1833	Fulnek	socha k počtě bl. Jana Sarkandra	na kašně	městská obec	tuto sochu nechala postavit městská obec roku 1750, záměr není znám
1860- 1865	Fulnek	socha k počtě bl. Jana Sarkandra	na druhé straně náměstí, na kašně	městská obec	tuto sochu nechala postavit městská obec roku 1750 nebo 1749?

1833	Fulnek	socha k počtě sv. Floriána	v blízkosti kapucinského konventu	není známo	nechal ji postavit šenkovní měšťan Paul Rokert v roce 1724
1860- 1865	Fulnek	socha k počtě sv. Floriána	na nové cestě v blízkosti kapucinského konventu	není známo	nechal ji postavit šenkovní měšťan Paul Rokert v roce 1724
1833	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	na začátku Dlouhé ulice	není známo	dal ji zříditi Johann Weber roku 1746 k počtě jména svého svatého patrona
1860- 1865	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	tamtéž (na nové cestě v blízkosti kapucinského konventu)	není známo	dal ji zříditi Johann Weber roku 1746 k počtě jména svého svatého patrona
1833	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	[bez údajů]	není známo	Martin Rokert ji nechal zříditi roku 1724. Záměr není znám.
1833	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	na začátku Dlouhé ulice	není známo	Johann Mehofer, obchodník, na tomto místě nehodou přejel dítě, které však vyvázlo bez újmy. Z vděčnosti Bohu nechal postavit tuto sochu.
1860- 1865	Fulnek	socha k počtě sv. Jana Nepomuckého	na začátku Dlouhé ulice	není známo	Johann Mehofer, obchodník, na tomto místě nehodou přejel dítě, které však vyvázlo bez újmy. Z vděčnosti Bohu nechal postavit tuto sochu.
1833	Fulnek	kaple	na Krátké ulici	není známo	ze zbožných důvodů
1860- 1865	Fulnek	kaple k počtě sv. Jana Nepomuckého	na konci Krátké ulice	není znám	ze zbožných důvodů
1833	Fulnek	kaple (zasvěcená jménu Ježíš?)	na hřbitově, patřícímu ke špitálu sv. Máří Magada- lény (starý barokní hřbitov)	špitál	nechala ji postavit Magdalena Knurrová

1860-1865	Fulnek	kaple k počtě Ježíše Krista	na hřbitově, patřící k špitálu [sv. Magdalény]	špitál	nechala ji postavit Magdaléna Knurrová
1833	Fulnek	kříž (misijní)	při kostele	byl až dosud udržován vždy dobrodincem	na památku toho, že na tomto místě někdy kázal misionář
1860-1865	Fulnek	kříž	při farním kostele	byl až do dnešních dnů vždy udržován dobrodinci	na památku toho, že na tomto místě někdy kázal misionář
1833	Fulnek	kříž	u hřbitova	městská obec	na znamení, že se jedná o katolický hřbitov
1833	Fulnek	kříž	při takzvaném špitále [sv. Magdalény]	[bez záznamu]	ze zbožných důvodů
1833	Fulnek	kříž	na začátku Dlouhé ulice	[bez údaje]	ze zbožných důvodů
1833	Fulnek	kříž	na začátku Krátké ulice	[bez údaje]	ze zbožných důvodů
1833	Fulnek	socha k počtě Panny Marie	na cestě k Loretě	[bez údaje]	když ještě stála Loreta, byla stavba této sochy fundována nějakým olomouckým poutníkem
1860-1865	Fulnek	socha k počtě Panny Marie Sněžné	za hřbitovem na cestě ke Knappově vile (bývalá Loreta)	není znám	když ještě stála na místě Knappovy vily Loreta, byla zřízena z fundace olomouckého poutníka
1833	Fulnek	Panny Marie Loretánské	před objektem bývalé Lorety	[bez údaje]	nechal ji opatřit Peregrin Jaschke, měšťan a obchodník
1860-1865	Fulnek	socha k počtě Panny Marie Loretánské	před kapucinským kostelem	není znám	nechal ji zřídit před tehdejší budovou Lorety Peregrin Jaschke, měšťan a obchodník
1860-1865	Fulnek	kříž	na začátku Krátké ulice	tehdejší vlastník domu čp. 245 na Krátké ulici	František Knopp, tkalcovský mistr ve Fulneku, zřídil kříž roku 1850. Revers je uložen ve farním archivu.

1860-1865	Fulnek	Martyrologium k počtě Panny Marie Czenstochowské	vedle cesty do Vrchů, na pozemku č. 3 v Jerlochovicích	udržuje jej vlastník pozemku	slouží jako zastavení o prosebných dnech (procesích)
1860-1865	Fulnek	kříž	u hřbitova	městská obec	pani Františka Heřmanská je dala zřídit roku 1852
1860-1865	Fulnek	kříž	na konci Pohořské ulice, čp. 54	udržován vlastníkem domu	nechal jej zřídit ras Karl Schwan
1833-1836	Jerlochovice	kaple Nejsvětější Trojice	na ulici vedoucí do Opavy		v roce 1716 ji postavil Georg Jahn, sedlák z Jerlochovic, a byla zasvěcena Nejsvětější Trojici
1860-1865	Jerlochovice	kaple Nejsvětější Trojice	nachází se na cestě do Opavy na pozemku Georga Hübnera, fulneckého měšťana na čísle 2	doposud byla udržována z domu č. 4 ve Fulneku, ačkoliv k tomu neexistuje žádný dokument	v roce 1710 ji nechal postavit a vysvětit Georg Jahn, sedlák z Jerlochovic
1833-1836	Jerlochovice	kaple Nejsvětější Trojice	na selském pozemku č. 66	až do nynější doby byl neustále udržován tímto statkem, ačkoliv není k dispozici žádný dokument	fundátor a záměr zřízení není znám
1860-1865	Jerlochovice	Kaple svatě Trojice	nachází se na pozemku č. 66	byla dosud vždy udržována vlastníkem tohoto pozemku, ačkoli o tom neexistují žádné dokumenty	jeji založení a záměr zřízení nejsou známy
1833-1836	Jerlochovice	kaple sv. Jana Nepomuckého	na selském pozemku č. 62, k počtě sv. Jana Nepomuckého tuto kapli postavil Georg Zeisberger	byl udržován každým z vlastníků tohoto selského pozemku	
1833-1836	Jerlochovice	kaple Panny Marie	na selském pozemku č. 32	udržována každým z majitelů selské usedlosti č. 32	fundátor, stejně jakož i důvod založení nejsou známy

1860-1865	Jerlochovice	kaple Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého	nachází se vedle oderské silnice naproti škole na pozemku č. 32	nachází se vedle oderské silnice naproti škole na pozemku č. 32	byla dosud vždy udržována vlastníkem tohoto pozemku	kdo ho postavil a s jakým záměrem, není známo, majitel protějšího statku Andreas John složil k udržování kaple kapitál 25 zl. vid.
1860-1865	Jerlochovice	kaple Panny Marie	nachází se na pozemku č. 76	nachází se na pozemku č. 76	dle reversu ji udržuje vždy současný majitel pozemku	vybudoval ji v roce 1842 Josef Ballner, který také složil kapitál 50 zl. vid. na její údržbu
1833-1836	Jerlochovice	Boží muka k počtě Panny Marie	na tzv. Vlkovické stezce (Wolfsdorfer Fußsteige)	na tzv. Vlkovické stezce (Wolfsdorfer Fußsteige)		nechal je postavit sedlák Georg Langer
1860-1865	? Nevím, zda-li se jedná o tutéž stavbu	Boží muka Panny Marie Czesťochovské	nachází se na cestě do Moravských Vlkovic na pozemku č. 43	nachází se na cestě do Moravských Vlkovic na pozemku č. 43	byla dosud vždy udržována vlastníkem tohoto pozemku, ačkoli o tom neexistují žádné dokumenty	nechal ji postavit sedlák Georg Lomgrich z obzvláštní úcty k Panně Marii Czesťochovské
1833-1836	Jerlochovice	Boží muka k počtě sv. Františka	na tzv. Vlkovické stezce	na tzv. Vlkovické stezce	nechal je postavit jerlochovický sedlák Franz Sturm z č. 88	
1833-1836	Jerlochovice	kříž	před hřbitovní branou	před hřbitovní branou	kříž udržuje obec	kříž byl postaven roku 1778, částečně z kostelních peněz a částečně z financí dobrodince. 19. října téhož roku byl slavnostně vysvěcen kvardiánem kapucinského řádu Wollafem. Nápis zní: <i>Qui passus est pro nobis, miserere nobis, o pie, dulcis Jesu Christe!</i>
1860-1865	Jerlochovice	kříž	nachází se na hřbitově	nachází se na hřbitově	udržuje jej obec	byl postaven v roce 1778 částečně z prostředků kostela, částečně z financí dobrodinců, 19.10.1778 byl vysvěcen panem prelátem Kazimírem Wolným. Nápis na kříži zní: <i>Qui passus est pro nobis miserere nobis, o pie, o dulcis Jesu Christe.</i>

1833-1836	Jerlochovice	kříž	na začátku vesnice poblíž cesty	na začátku vesnice poblíž cesty	až do nynějška byl udržován majitelem selské usedlosti č. 2, nedochoval se žádný písemný dokument	údajně jej měl postavit Elias Knur, obchodník z Fulneku. Nic bližšího není známo.
1860-1865	Jerlochovice	kříž	nachází se na začátku obce při cestě do Oder na pozemku č. 2	nachází se na začátku obce při cestě do Oder na pozemku č. 2	dle Reversu ho udržuje vždy současný majitel tohoto pozemku	pravděpodobně jej postavil fulnecký obchodník Eliáš Knur, nic bližšího ale není známo
1833-1836	Jerlochovice	kříž	na selském pozemku č. (?)	na selském pozemku č. (?)	kříž byl až dosud udržován každým majitelem selské usedlosti	Ohledně záměru založení není nic známo.
1860-1865	? Nevím, zda-li se jedná o tutéž stavbu	kříž	nachází se na pěší cestě u statku č. 13	nachází se na pěší cestě u statku č. 13	je udržován vždy současným majitelem pozemku	kdo ho postavil a s jakým záměrem není známo
1833-1836	Jerlochovice	kříž	při tzv. staré oderské cestě	při tzv. staré oderské cestě		kříž byl postaven ze zbožných pohnutek
1860-1865	Jerlochovice	kříž	nachází se vedle tzv. staré oderské silnice na pozemku č. 35	nachází se vedle tzv. staré oderské silnice na pozemku č. 35	je udržován vždy současným majitelem tohoto pozemku	vybudován ze zbožného důvodu
1833-1836	Jerlochovice	kříž	při cestě na Oderském kopci	při cestě na Oderském kopci	je udržován selským statkem č. 39	Zvláštní záměr fundátora kříže, zesnulého Georga Gödricha, není znám.
1860-1865	Jerlochovice	kříž	nachází se na návrší kopce Kölbelsberge vedle oderské silnice na pozemku č. 39	nachází se na návrší kopce Kölbelsberge vedle oderské silnice na pozemku č. 39	je udržován vždy současným majitelem tohoto pozemku	žádný zvláštní záměr zakladatele Georga Gödricha není znám
1833-1836	Jerlochovice	Boží muka k počtě Panny Marie	před domem č. 3	před domem č. 3	udržována každým z vlastníků domu č. 3	založena ze zbožných důvodů